

แผนการส่งเสริม ด้านการท่องเที่ยว

ประจำปี 2566-2570

เทศบาลตำบลแม่เมอะ

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
สำนักปลัดเทศบาล
PR MAEMOH

2023

2027

แอ่วแม่เมอะ
เม้าะแต่ทเนา...

054-340104 ต่อ 135
390 หมู่ 11 ต.แม่เมอะ
จ.แม่เมอะ จ.ลำปาง 52220

คำนำ

การจัดทำแผนการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เป็นการรวบรวมแผนการท่องเที่ยวและกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน โดยเริ่มจากการกระตุ้นจิตสำนึกและความรับผิดชอบของประชาชนในชุมชนให้มี จิตสำนึกแล้วร่วมกันคิด ร่วมกันจัดหา ร่วมกันเรียนรู้/วิเคราะห์ เพื่อให้รู้และเข้าใจตนเองโดยใช้กระบวนการชุมชนคือ การสำรวจข้อมูลปัญหาและศักยภาพของชุมชน การวิเคราะห์สาเหตุ/แนวทางแก้ไขแล้วกำหนดอนาคตและทิศทางการพัฒนาตนเอง/หมู่บ้านและชุมชนในลักษณะจากชุมชน โดยชุมชนและเพื่อชุมชนซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชน แผนชุมชนการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่ โดยการรวบรวมข้อมูลของชุมชนด้านต่างๆ ในการจัดทำข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวตลอดจนเป็นบทเรียนในการพัฒนาหมู่บ้านโดยภาพรวม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและให้การสนับสนุนของส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม

เทศบาลตำบลแม่เมาะ จึงจัดทำแบบรายงานการจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรายงานผลการดำเนินงานการจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและนำไปใช้ประกอบการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวของอำเภอแม่เมาะต่อไป

งานส่งเสริมการท่องเที่ยว
งานประชาสัมพันธ์
สำนักปลัดฯ
เทศบาลตำบลแม่เมาะ

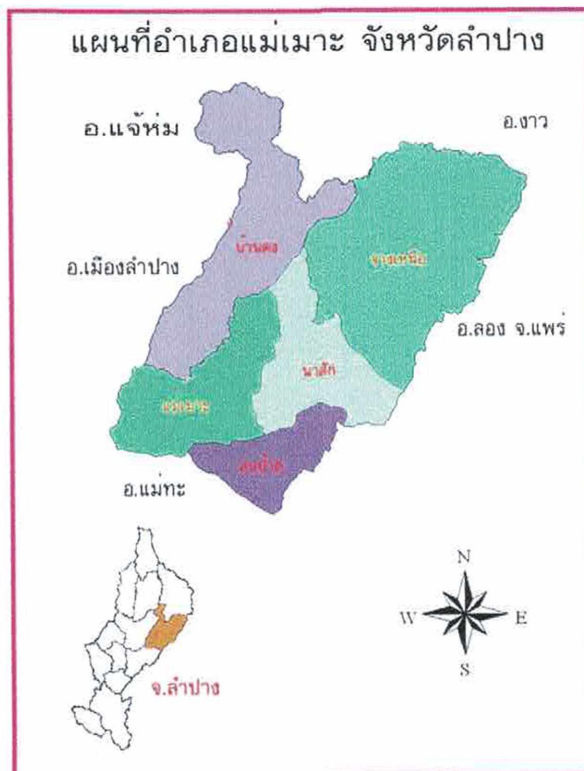
ส่วนที่ ๑
บทนำ
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่เมาะ เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคตขององค์กร โดยกำหนดสถานภาพความต้องการและแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายบนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับศักยภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อให้การดำเนินการตามกลยุทธ์/แนวทางพัฒนาบรรลุตามเป้าหมาย โดยสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของตำบลแม่เมาะจึงเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีส่วนในการนำไปสู่กิจกรรมการปฏิบัติให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ปัญหาและความต้องการของประชาชนอันจะนำไปสู่การจัดทำงบประมาณต่อไป

๑. ด้านกายภาพ

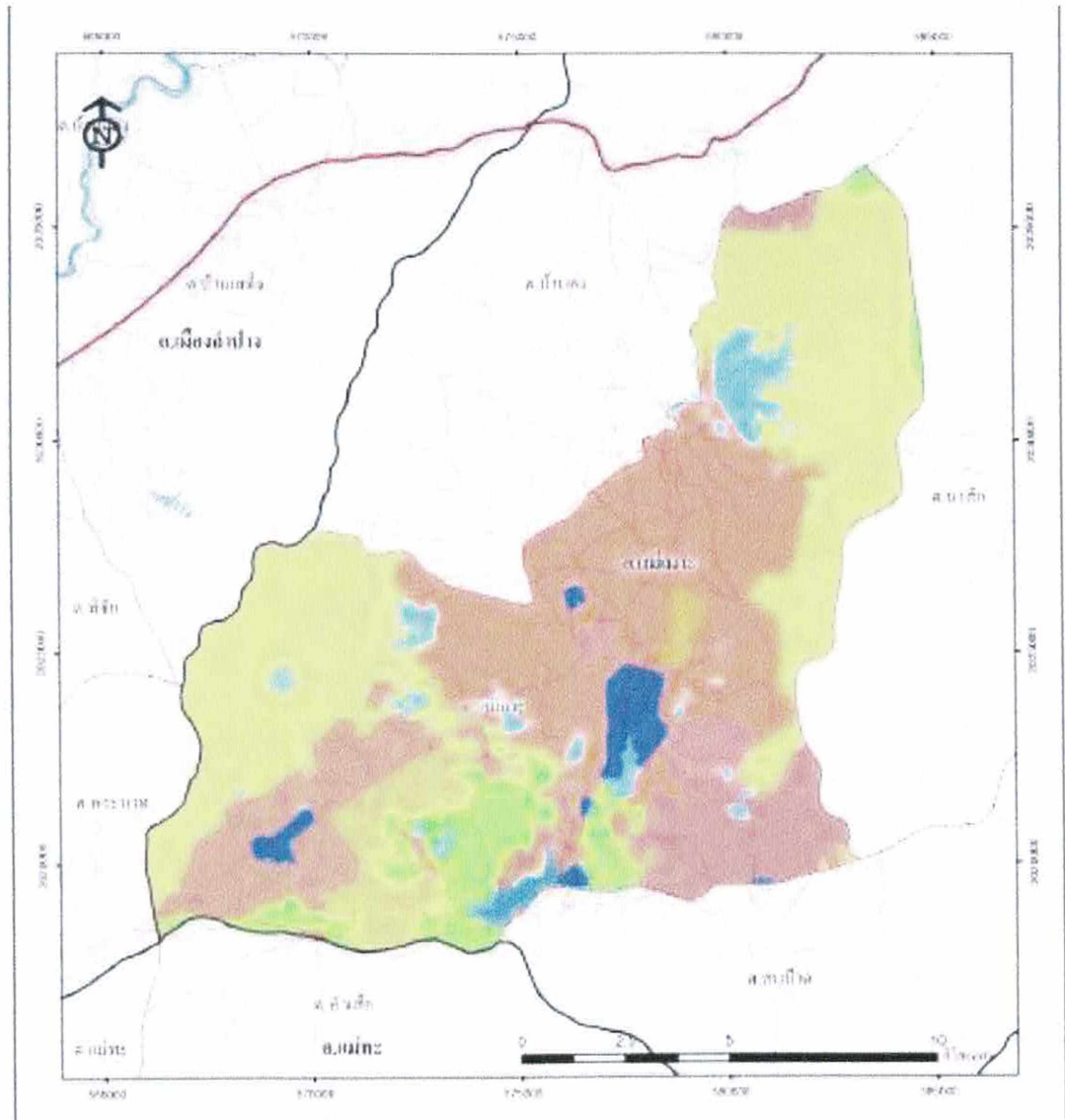
๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

ตำบลแม่เมาะ มีลักษณะ เป็นชุมชน ชนบทกึ่งเมือง พื้นที่การทำเหมืองถ่านหินลิกไนต์ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๑๓๗.๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๓,๓๑๑ ไร่ ลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลตำบลแม่เมาะ ประมาณ ๗๐% เป็นภูเขา และ ๓๐ % เป็นพื้นที่ราบ และมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๔๐๐ เมตร

เทศบาลตำบลแม่เมาะ มีอาณาเขตการปกครองติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ดังนี้

อาณาเขตทางทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านดง	อำเภอแม่เมาะ	จังหวัดลำปาง
อาณาเขตทางทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสบป่าด	อำเภอแม่เมาะ	จังหวัดลำปาง
อาณาเขตทางทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลนาสัก	อำเภอแม่เมาะ	จังหวัดลำปาง
อาณาเขตทางทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลพระบาท	อำเภอเมือง	จังหวัดลำปาง

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่เขตตำบลแม่เมาะ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบระหว่างภูเขา ลักษณะภูมิประเทศตอนกลางของแอ่งแม่เมาะ โดยแบ่งตามธรณีสัณฐานได้เป็น

พื้นที่ราบลุ่มน้ำปัจจุบัน ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มสองฝั่งน้ำ เช่น น้ำแม่เมาะ น้ำแม่ขามและห้วยต่างๆ เช่น ห้วยหลวง ห้วยทราย ห้วยคิง และห้วยเป็ด มีระดับความสูงประมาณ +๓๐๐ ถึง + ๓๒๐ เมตร พื้นที่เป็นแนวแคบๆ ขนาดกับลำน้ำและเอียงเทหาลำน้ำ ปัจจุบันพื้นที่ราบลุ่มนี้ยังคงสภาพเดิมเฉพาะบริเวณนอกเขต การใช้ประโยชน์ของ กฟผ.แม่เมาะ ได้แก่ สองฝั่งน้ำแม่เมาะด้านเหนือบริเวณบ้านคง บ้านหัวฝาย และด้านใต้บริเวณข้างทางสูงจนจรดอ่างเก็บน้ำแม่เมาะ บางส่วนของห้วยหลวงและห้วยคิง

พื้นที่ราบเชิงเขา ได้แก่ พื้นที่ลาดด้านตะวันตกของแอ่งแม่เมาะ มีความสูงของพื้นที่ตั้งแต่ระดับ +๓๔๐ ถึง + ๓๘๐ เมตร ความลาดเอียงอยู่ในแนวตะวันตกเฉียงเหนือ- ตะวันออกเฉียงใต้ตามทิศทางการไหลของห้วยหลวง ห้วยขาว และห้วยนาบม ลักษณะพื้นที่เป็นแนวขนาดก้นหอยสูง มีความลาดเอียงสม่ำเสมอ ประกอบด้วยเศษหินที่เกิดจากการเคลื่อนที่ของมวลวัตถุ และตะกอนที่ยังไม่แข็งตัวของกรวด ทราย และดินเหนียว

เขตภูเขาสูง ได้แก่ พื้นที่ซึ่งอยู่สูงกว่า +๔๐๐ เมตร ขึ้นไป ซึ่งเป็นภูเขาสูงด้านตะวันตกของแอ่งแม่เมาะ วางตัวอยู่ในแนวตะวันออกเฉียงเหนือ – ตะวันตกเฉียงใต้ ประกอบด้วย หินเศษหินภูเขาไฟยุคเพอร์โมไทรแอลซิก พื้นที่ที่มีความสูงชันมาก ไม่ปรากฏเป็นสันเขาชัดเจน ร่องน้ำเป็นรูปตัววีลึก ผันร่องน้ำชัน

เทศบาลตำบลแม่เมาะ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะ เป็นชุมชน ชนบทกึ่งเมือง พื้นที่การทำเหมืองถ่านหินลิกไนต์ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๑๓๗.๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๗๓,๓๓๑ ไร่ ลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลตำบลแม่เมาะ ประมาณ ๗๖ % เป็นภูเขา และ ๓๐ % เป็นพื้นที่ราบ และมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๔๐๐ เมตร

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

มีสภาพภูมิอากาศค่อนข้างอบอุ่นและหนาวจัดในฤดูหนาว มีฝนตกเนื่องจากพื้นที่จัดอยู่ในลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุม ๓ ฤดู

ฤดูร้อน อยู่ในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ในช่วงกลางวันจะมีอากาศร้อนอบอ้าว แดดจัด และอากาศจะเย็นลงเล็กน้อยในช่วงเวลากลางคืน อุณหภูมิอยู่ระหว่าง ๓๕ – ๔๓ องศาเซลเซียส

ฤดูฝน อยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน – ตุลาคม ฝนตกต้องตามฤดูกาล แต่ในบางปีจะมีฝนแล้ง

ฤดูหนาว อยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ ในช่วงเช้าอากาศหนาวเย็น มีเมฆหมอกปกคลุม ช่วงกลางวันอากาศเย็นสบาย ส่วนตอนกลางคืนอากาศจะหนาวเย็นมาก อุณหภูมิอยู่ในช่วง ๘ – ๒๒ องศาเซลเซียส

อุณหภูมิ

สภาพพื้นที่ที่อยู่ตามที่ราบระหว่างหุบเขา และมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ ๒๖.๓ องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๔๘.๙ องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ ๒๑.๖ องศาเซลเซียส ในเดือนธันวาคม

ความเร็วลม

ความเร็วลมเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ ๐.๘ นอต โดยมีความเร็วลมเฉลี่ยต่ำสุดพบในเดือนตุลาคมถึงธันวาคม เท่ากับ ๐.๔ นอต ส่วนความเร็วลมเฉลี่ยสูงสุดพบในเดือนมิถุนายน เท่ากับ ๑.๓ นอต

ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนที่ตกในเขตพื้นที่อำเภอแม่เมาะ ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศแบบร้อนชื้นและมีพื้นที่เป็นป่าไม้ โดยปริมาณน้ำฝนที่ตกลงวัดได้จากพื้นที่โล่งและเป็นพื้นที่ราบที่อยู่อาศัย โดยปริมาณน้ำฝนที่ตกเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ ๘๗ มิลลิเมตร โดยปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุดพบในเดือนมกราคม เท่ากับ ๒๓ มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุดพบในเดือนกันยายน เท่ากับ ๒๑๒.๕ มิลลิเมตร นอกจากนี้ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อวัน ทั้งปี เท่ากับ ๙ มิลลิเมตร

๑.๔ ลักษณะของดิน

เนื่องจากตำบลแม่เมาะ เป็นที่ราบระหว่างภูเขา แบ่งภูมิประเทศออกเป็น ๓ ส่วน คือ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ พื้นที่ราบเชิงเขา และเขตภูเขาสูง

โดยบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ดินมีลักษณะเป็นดินทรายแบ่งที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ บริเวณห้วยหลวง ห้วยทราย ห้วยคิง และห้วยเป็ด

พื้นที่ราบเชิงเขา ดินที่พบในพื้นที่ตอน เขตดินแห้ง มีลักษณะที่หลากหลายแบบ ดินเหนียวลึกมาก, ดินตื้นที่มีชั้นลูกรัง ก้อนกรวด เศษหินอยู่ภายในความลึก ๕๐ ซม. จากผิวดิน, ดินตื้นที่พบชั้นหินพื้นภายในความลึก ๕๐ ซม. จากผิวดิน และดินตื้นที่พบชั้นปูนมาร์ลหรือก้อนปูนภายในความลึก ๕๐ ซม. จากผิวดิน

เขตภูเขาสูง มีลักษณะหินเศษหินภูเขาไฟยุคเพอร์โมไทรแอลซิก พื้นที่มีความสูงชันมาก มียอดเขากระเถาะระกะ ไม่ปรากฏเป็นสันเขาชัดเจน ร่องน้ำเป็นรูปตัววีลึก ผนังร่องน้ำชัน

**(ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลกลุ่มชุดดิน กรมพัฒนาที่ดิน)*

ลักษณะดินบริเวณภูเขาไฟจำป่าแดด ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง

๑.๕ ลักษณะของแหล่งน้ำ

ตำบลแม่เมาะแม้ไม่มีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน แต่ยังคงมีอยู่ในเขตพื้นที่ลำน้ำแม่เมาะ ไหลผ่านบ้านทางสูง บ้านห้วยเป็ด มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยไคร้ , ห้วยป่าไผ่, ห้วยจำปาเตาะ, ห้วยเป็ด, ห้วยแม่เมาะ, ห้วยคิง, ห้วยแม่ปง, ห้วยน้ำงาม, ห้วยเก้งงาม, ห้วยป่าคำ, ห้วยจำปง, ห้วยจำน้อย เป็นต้น ซึ่งลำห้วยหนองน้ำเหล่านี้ แม้อาจมีน้ำมาก (ปริมาณฝนในช่วงฤดูฝน ทั้งสิ้น ๒๑๒.๕ มิลลิเมตร) แต่ด้วยสภาพพื้นที่ความชันทำให้น้ำไหลและล้นเข้าพื้นที่หมู่บ้าน แต่ในฤดูแล้งกลับไม่มีน้ำเพียงพอที่จะทำการเกษตร (ปริมาณฝนในช่วงฤดูแล้ง ทั้งสิ้น ๒๓ มิลลิเมตร)

นอกจากแหล่งน้ำธรรมชาติแล้ว ตำบลแม่เมาะยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยไคร้ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ (แหล่งน้ำสำหรับประปาภูมิภาค อำเภอแม่เมาะ), อ่างเก็บน้ำห้วยคิงตอนบน บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘, อ่างเก็บน้ำห้วยคิงตอนล่าง บ้านห้วยคิง หมู่ที่ ๖, อ่างเก็บน้ำบ่อเงินผืน บ้านเมาะสถานี หมู่ที่ ๔ อ่างเก็บน้ำแม่เมาะสถานี บ้านเมาะสถานี หมู่ที่ ๔ อ่างเก็บน้ำแม่ปง บ้านปงชัย หมู่ที่ ๕ และอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไผ่ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ สระน้ำเฉลิมพระเกียรติ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ สระเก็บน้ำบ้านนาแหมพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ถือเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ประชาชนใช้ในการทำเกษตรกรรม และการอุปโภคบริโภค (สำหรับน้ำประปาทั้งส่วนภูมิภาคและหมู่บ้าน)

แหล่งน้ำในเขตตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

๑.๖ ลักษณะของไม้และป่าไม้

ป่าไม้ในตำบลแม่เมาะ ที่พบในพื้นที่มีลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ บริเวณบ้านปงชัย หมู่ที่ ๕ และป่าเต็งรัง ดินภูเขาไฟ บริเวณบ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ ลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง พื้นที่ป่าไม้ไม่รกรทึบ มีต้นไม้ขนาดเล็กและขนาดกลาง ฤดูแล้งจะผลัดใบ อาจมีไฟป่าเกิดขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยกำหนดที่เกี่ยวข้องกับความแห้งแล้ง

ลักษณะไม้และป่าไม้ในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

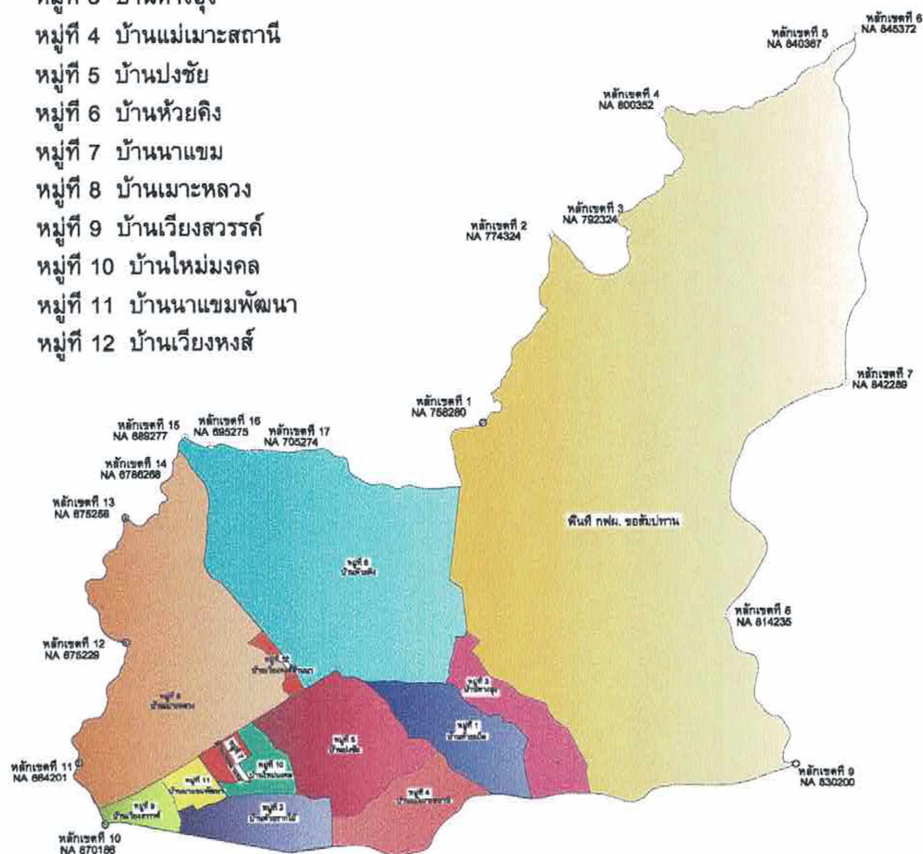
๒.๑ เขตการปกครอง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ อำเภอเมืองลำปาง กรมการจังหวัดลำปาง และสภาจังหวัดลำปางได้พิจารณาเห็นว่า พื้นที่ของตำบลบ้านดง ตำบลนาสัก และตำบลจางเหนือเป็นท้องที่ที่ทรุกันดาร เห็นสมควรจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอ จึงนำเรื่องเสนอต่อกระทรวงมหาดไทยพิจารณาและยกฐานะเป็น กิ่งอำเภอแม่เมาะ ขึ้นกับอำเภอเมืองลำปางเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๙ ที่ว่าการกิ่งอำเภอแม่เมาะก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๑ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้แบ่งตำบลบ้านดง ออกตั้งเป็นตำบลแม่เมาะ เพิ่มขึ้นอีก ๑ตำบล ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

เมื่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และจำนวนราษฎรของกิ่งอำเภอแม่เมาะเพิ่มมากขึ้นจนสามารถยกฐานะเป็นอำเภอได้ กระทรวงมหาดไทยจึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้ยกฐานะกิ่งอำเภอแม่เมาะเป็นอำเภอ โดยได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งและประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ ๙๖ตอนที่ ๑๐๑ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ กิ่งอำเภอแม่เมาะจึงเป็น อำเภอแม่เมาะ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นมา

เขตการปกครองเทศบาลตำบลแม่เมาะ

- หมู่ที่ 1 บ้านห้วยเบ็ด
- หมู่ที่ 2 บ้านห้วยรากไม้
- หมู่ที่ 3 บ้านทางสูง
- หมู่ที่ 4 บ้านแม่เมาะสถานี
- หมู่ที่ 5 บ้านปางชัย
- หมู่ที่ 6 บ้านห้วยคิง
- หมู่ที่ 7 บ้านนาแหม
- หมู่ที่ 8 บ้านเมาะหลวง
- หมู่ที่ 9 บ้านเวียงสวรรค์
- หมู่ที่ 10 บ้านใหม่มงคล
- หมู่ที่ 11 บ้านนาแหมพัฒนา
- หมู่ที่ 12 บ้านเวียงหงส์

การปกครองท้องที่ในเขตตำบลแม่เมาะ มีการแบ่งเขตหมู่บ้าน ออกเป็น ๑๒ หมู่บ้านที่อยู่ในเขต
รับผิดชอบของเทศบาลตำบลแม่เมาะทั้ง ๑๒ หมู่บ้าน โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขต
หมู่บ้าน โดยมีที่มาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
๑	บ้านห้วยเป็ด	นายณัฐพงษ์ อบแก้ว
๒	บ้านห้วยรากไม้	นายบุญมา เกียงแก้ว(กำนัน)
๓	บ้านทางสูง	นายอานันท์ กั้นทะอู
๔	บ้านเมาะสถานี	นางอำไพ สมดวง
๕	บ้านปางชัย	นายคำเกา บุญมา
๖	บ้านห้วยคิง	นางแสงจันทร์ มูลขาว
๗	บ้านใหม่นาแหม	นางอริสสร่า เครือบุญมา
๘	บ้านเมาะหลวง	นายสันต์ แก้วประเทศ
๙	บ้านเวียงสุวรรณค์	นายผดุง ปัทม์แก้ว
๑๐	บ้านใหม่มงคล	นางพิกุล ทาสวรรณ
๑๑	บ้านนาแหมพัฒนา	นายเชิงชาย ใจคำลือ
๑๒	บ้านเวียงหงส์ล้านนา	นายดวงดี หลีกคำ

๒.๒ การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสภาเทศบาลตำบลแม่เมาะและนายกเทศมนตรีตำบลแม่เมาะ แบ่งเขตการเลือกตั้ง
ออกเป็น ๒ เขต ๒๘ หน่วยเลือกตั้ง โดยเขตเลือกตั้งที่ ๑ ประกอบด้วย บ้านใหม่นาแหม หมู่ที่ ๗ บ้านเมาะหลวง หมู่
ที่ ๘ บ้านเวียงสุวรรณค์ หมู่ที่ ๙ และบ้านนาแหมพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ รวม ๓๓ หน่วยเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๒
ประกอบด้วย บ้านห้วยเป็ด หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยรากไม้ หมู่ที่ ๒ บ้านทางสูง หมู่ที่ ๓ บ้านเมาะสถานี หมู่ที่ ๔ บ้านปาง
ชัย หมู่ที่ ๕ บ้านห้วยคิง หมู่ที่ ๖ บ้านใหม่มงคล หมู่ที่ ๑๐ และบ้านเวียงหงส์ล้านนา หมู่ที่ ๑๒ รวมทั้งหมด ๑๕ หน่วย
เลือกตั้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

เขตการ เลือกตั้งที่	หน่วย ที่	หมู่ที่	สถานที่เลือกตั้ง
๑	๑	๓	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านใหม่นาแหม
๑	๒	๗	ศาลาอเนกประสงค์บ้านใหม่นาแหม ซอย ๑
๑	๓	๓	ศาลาอเนกประสงค์บ้านใหม่นาแหม ซอย ๔
๑	๔	๘	ศาลาวัดเมาะหลวง บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
๑	๕	๘	ศาลาอเนกประสงค์หลังศาลหลักเมือง บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
๑	๖	๘	โดมข้างหลังศาลหลักเมือง บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
๑	๗	๘	ศาลาการเปรียญวัดทุ่งกล้วยโพธาราม บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
๑	๘	๘	ศาลาอเนกประสงค์บ้านม่อนทุ่งกล้วย บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
๑	๙	๙	อาคาร อ.ส.ม. บ้านเวียงสุวรรณค์ หมู่ที่ ๙
๑	๑๐	๙	ศาลาอเนกประสงค์บ้านเวียงสุวรรณค์ (๒) หมู่ที่ ๙
๑	๑๑	๙	ศาลาอเนกประสงค์บ้านเวียงสุวรรณค์ (๑) หมู่ที่ ๙

เขตการเลือกตั้งที่	หน่วยที่	หมู่ที่	สถานที่เลือกตั้ง
๑	๑๔	๑๑	ศาลาอเนกประสงค์บ้านนาแหมพัฒนา (๑) หมู่ที่ ๑๑
๑	๑๓	๑๑	ศาลาอเนกประสงค์บ้านนาแหมพัฒนา (๒) หมู่ที่ ๑๑
๔	๑	๑	ศาลาอเนกประสงค์บ้านห้วยเปิด หมู่ที่ ๑
๔	๔	๑	อาคารอเนกประสงค์บ้านห้วยเปิด หมู่ที่ ๑
๔	๓	๔	ศาลาอเนกประสงค์บ้านใหม่ห้วยรากไม้ หมู่ที่ ๔
๔	๕	๔	อาคารผู้สูงอายุบ้านใหม่ห้วยรากไม้ หมู่ที่ ๔
๒	๕	๓	ศาลาอเนกประสงค์บ้านทางสูง หมู่ที่ ๓
๔	๖	๕	อาคารอเนกประสงค์บ้านเกาะสถานี หมู่ที่ ๕
๒	๗	๕	ศาลาวัดปงชัย หมู่ที่ ๕
๔	๘	๕	โรงเรียนปงชัย หมู่ที่ ๕
๔	๙	๖	ศาลาวัดห้วยคิง (๑)
๒	๑๐	๖	ศาลาวัดห้วยคิง (๒)
๔	๑๑	๑๐	ศาลาอเนกประสงค์บ้านใหม่มงคล (๑) หมู่ที่ ๑๐
๒	๑๒	๑๐	ศาลาผู้สูงอายุบ้านใหม่มงคล (๑) หมู่ที่ ๑๐
๔	๑๓	๑๐	ศาลาอเนกประสงค์บ้านใหม่มงคล ซอย ๓ หมู่ที่ ๑๐
๔	๑๔	๑๔	ศาลาล้านักสงฆ์เวียงหงส์ล้านนา หมู่ที่ ๑๔
๔	๑๕	๑๔	โรงเรียนบ้านเวียงหงส์ล้านนา หมู่ที่ ๑๔

*ข้อมูลจากประกาศ เรื่องกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง สมาชิกสภา/นายก ทต.แม่เมาะ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลแม่เมาะ มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๕๙๖ คน มีผู้มีสิทธิมาแสดงตน จำนวน ๘,๓๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๓๒ โดยมี บัตรดี ๘,๐๐๐ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๓, บัตรเสีย จำนวน ๓๓๕ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๗, บัตรไม่เลือกผู้ใด จำนวน ๔๐๖ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่เมาะ เขตเลือกตั้งที่ ๑ มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๖,๔๑๒ คน มีผู้มีสิทธิมาแสดงตน จำนวน ๔,๔๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๓๔ โดยมี บัตรดี ๔,๐๕๕ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๙๘, บัตรเสีย จำนวน ๓๙๑ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๙.๖๖, บัตรไม่เลือกผู้ใด จำนวน ๒๕๐ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๖

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่เมาะ เขตเลือกตั้งที่ ๒ มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๖,๑๘๔ คน มีผู้มีสิทธิมาแสดงตน จำนวน ๔,๒๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๒๙ โดยมี บัตรดี ๓,๘๓๓ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๘๗, บัตรเสีย จำนวน ๔๓๒ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๖, บัตรไม่เลือกผู้ใด จำนวน ๒๖๓ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๗

ประเภทการเลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (คน)	ผู้มีสิทธิที่มาแสดงตน (คน)	จำนวนบัตรเลือกตั้ง (ใบ)		
			บัตรดี	บัตรเสีย	บัตรไม่เลือกผู้ใด
นายกเทศมนตรีตำบลแม่เมาะ	๑๒,๕๙๖	๘,๓๓๓	๘,๐๐๐	๓๓๕	๔๐๖
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่เมาะ เขต ๑	๖,๔๑๒	๔,๔๕๖	๔,๐๕๕	๓๙๑	๒๕๐
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่เมาะ เขต ๒	๖,๑๘๔	๔,๒๖๕	๓,๘๓๓	๔๓๒	๒๖๓

จากสถิติข้อมูลประชากร ๕ ปีย้อนหลัง (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ในเขตพื้นที่ตำบลแม่เมาะ อำเภอ แม่เมาะ จังหวัดลำปาง จากงานทะเบียนราษฎร สำนักปลัดเทศบาลตำบลแม่เมาะ พบว่า ในระยะ ๕ ปีที่ผ่านมา อัตราจำนวนประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง

๔. สภาพทางสังคม

๔.๑ การศึกษา

ตำบลแม่เมาะ มีโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลแม่เมาะ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตพื้นที่ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาอัธยมศึกษา ดังนี้

➤ สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่เมาะ

(๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่เมาะ ในส่วนของการบริหารจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลแม่เมาะ ได้ดำเนินการตามโครงการถ่ายโอนภารกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งปฏิบัติตามนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๗๘ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ กระทรวงมหาดไทย มีนโยบายถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการใน ปีการศึกษา ๒๕๔๔ จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่ ณ บ้านใหม่นาแหม หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน ๘๗ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕) โดยมีนางสาววิชญาดา วงศ์คำหล้า ตำแหน่ง ครู ค.ศ. ๒ ราชการ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่เมาะ เป็นผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่เมาะ

ลำดับที่	ห้อง	จำนวนเด็กเล็กชาย (คน)	จำนวนเด็กเล็กหญิง (คน)	จำนวนเด็กเล็กรวม (คน)
๑	ชมพู่	๖	๑๐	๑๖
๒	ส้มโอ	๗	๙	๑๖
๓	แตงโม	๗	๙	๑๖
๔	สับปะรด	๗	๕	๑๒
๕	แอปเปิ้ล	๖	๘	๑๔
๖	มังคุด	๖	๗	๑๓
	รวม	๓๙	๕๖	๘๕

รายละเอียดจำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแหม (แยกชั้น-แยกชายหญิง) ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล ๑	๖	๔	๑๐
อนุบาล ๒	๕	๓	๘
อนุบาล ๓	๑๓	๗	๒๐
ประถมศึกษาปีที่ ๑	๒๕	๑๗	๔๒
ประถมศึกษาปีที่ ๒	๑๙	๑๙	๓๘
ประถมศึกษาปีที่ ๓	๑๔	๑๙	๓๓
ประถมศึกษาปีที่ ๔	๑๖	๑๐	๒๖
ประถมศึกษาปีที่ ๕	๒๒	๑๙	๔๑
ประถมศึกษาปีที่ ๖	๑๘	๑๐	๒๘
รวม	๑๓๘	๑๐๘	๒๔๖

*(ข้อมูลจาก งานทะเบียน โรงเรียนวัดบ้านนาแหม ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕)

(๒) โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ

โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ (ชุมชน ๑) เดิมชื่อโรงเรียนบ้านเมาะ (เมาะหลวงศึกษา) ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ อาศัยศาลาวัดเมาะหลวงเป็นที่เรียน ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ขุนศรีมหิงสวัสดิ์ นายอำเภอเมืองลำปาง ได้ซื้อที่ดินกลางหมู่บ้านเป็นสถานที่เรียนและได้ขยาย โดยผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยได้บริจาคที่ดินจำนวน ๑๙ ไร่ ๓ งาน สร้างอาคารเรียน ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ และได้รับงบประมาณขยายอาคารเรียนและอาคารประกอบตลอดมา

ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งแรกของจังหวัดลำปาง

ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าแม่เมาะ ได้ขยายพื้นที่โรงไฟฟ้าและเหมืองแม่เมาะ ทางโรงเรียนจึงได้ย้ายมายังพื้นที่ที่การไฟฟ้าจัดสรรให้ และการไฟฟ้าได้ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬาขุดเขยให้ และเปิดทำการเรียนการสอนวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ (ชุมชน ๑)

โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ (ชุมชน ๑) ตั้งอยู่ที่ ณ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง จัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีนายธรรมศาสตร์ ธรรมไชย ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ (ชุมชน ๑) ซึ่งมีจำนวนนักเรียน ดังนี้

● ระดับอนุบาล	จำนวน	๕๗	คน
● ระดับประถมศึกษา	จำนวน	๙๖๙	คน
● ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวน	๘๓	คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๑,๑๐๙	คน

รายละเอียดจำนวนนักเรียนโรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ (ชุมชน ๑) (แยกชั้น-แยกชายหญิง) ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล ๑	๗	๑๕	๒๒
อนุบาล ๒	๖	๑๑	๑๗
อนุบาล ๓	๑๐	๘	๑๘
รวมอนุบาล	๒๓	๓๔	๕๗
ประถมศึกษาปีที่ ๑	๘๘	๗๖	๑๖๔
ประถมศึกษาปีที่ ๒	๗๑	๗๐	๑๔๑
ประถมศึกษาปีที่ ๓	๗๘	๘๑	๑๕๙
ประถมศึกษาปีที่ ๔	๗๖	๗๕	๑๕๑
ประถมศึกษาปีที่ ๕	๘๕	๘๖	๑๗๑
ประถมศึกษา ชั้นปีที่ ๖	๘๗	๘๗	๑๗๔
รวมระดับประถมศึกษา	๕๐๕	๔๙๕	๑๐๐๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๑๔	๑๔	๒๘
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๑๓	๑๐	๒๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๑๙	๑๓	๓๒
รวมระดับมัธยมศึกษา	๔๖	๓๗	๘๓
รวม	๕๗๔	๕๖๕	๑,๑๓๙

*(ข้อมูลจาก งานทะเบียน โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕)

(๓) โรงเรียนแม่เมาะวิทยา

โรงเรียนแม่เมาะวิทยา เริ่มก่อตั้งเมื่อปีการศึกษา ๒๕๑๙ สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ โดยโรงงานผลิตปุ๋ยเคมีแม่เมาะ ได้ให้ที่ดินจำนวน ๕๓ ไร่ ๓ งาน ณ บ้านทางสูง ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง นายประดิษฐ์ จันทร์แสนตอ มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ เปิดสอนเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๑๙ ต่อมาวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๙ นางราณี ไสรัตน์ ได้มารับงานในตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ ปีการศึกษา ๒๕๓๐ ได้รับอนุมัติให้โรงเรียนแม่เมาะวิทยาเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อมาการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้รับพิจารณาเข้าแผนรับย้ายให้ไปอยู่ที่ใหม่ในเนื้อที่ ๖๓ ไร่ ณ บ้านเมาะหลวง ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๑ และดำเนินการก่อสร้างจนเสร็จสมบูรณ์และเปิดการเรียนการสอน ณ ที่แห่งใหม่ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๖ ซึ่งได้ทำพิธีรับมอบอาคารและสิ่งก่อสร้างเมื่อ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗

สรุปจำนวนนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

วิทยาลัยเทคนิค กฟผ.แม่เมาะ

สาขา	ชั้นเรียน	ปวช.๑		ปวช.๒		ปวช.๓		ยอดตกค้าง	รวมทั้งสิ้น (คน)
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ยานยนต์		๒๘	๐	๒๙	๐	๔๙	๐	๓๖	๑๔๒
เครื่องมือกล		๒๘	๕	๑๐	๔	๙	๑	๒๑	๓๘
โครงสร้าง		๑๑	๑	๔	๐	๑๑	๐	๑๘	๕๕
ไฟฟ้ากำลัง		๑๙	๖	๑๐	๓	๒๒	๒	๒๔	๘๖
ซ่อมบำรุงเครื่องกลฯ		๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑๐	๑๐
การบัญชี		๒	๓	๐	๑๒	๐	๙	๖	๒๖
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ		๕	๘	๔	๓๓	๐	๑๖	๙	๕๕
รวมทั้งหมด		๙๓	๒๓	๕๗	๓๖	๙๑	๒๘	๑๒๔	๔๔๘
รวม ปวช. ทุกชั้นปี		๑๑๖		๘๙		๑๑๙		๑๒๔	๔๔๘

สาขา	ชั้นเรียน	ปวส.๑		ปวส.๒		ยอดตกค้าง	รวมทั้งสิ้น (คน)
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
เทคนิคยานยนต์		๓๒	๐	๓๑	๐	๑๔	๓๗
บำรุงรักษาเครื่องกลอุตสาหกรรม		๐	๐	๐	๐	๗	๗
เครื่องกล		๒	๐	๑๒	๐	๑	๑๕
เทคโนโลยีงานเชื่อมโครงสร้างโลหะ		๖	๐	๐	๐	๑๕	๒๑
ไฟฟ้ากำลัง		๘	๕	๑๔	๐	๒	๒๙
เทคโนโลยีอุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้า		๐	๐	๗	๖	๓	๑๖
เทคนิคในอาคารขนาดใหญ่		๐	๐	๐	๐	๓	๓
เดินเครื่องผลิตไฟฟ้า		๐	๐	๐	๐	๓	๓
การบัญชี		๑	๑๐	๐	๑๓	๑๔	๓๘
ธุรกิจดิจิทัล		๖	๑๓	๒	๒๐	๔	๔๕
รวมทั้งหมด		๕๕	๒๘	๖๖	๓๙	๖๖	๒๕๔
รวม ปวส.ทุกชั้นปี		๘๓		๑๐๕		๖๖	๒๕๔

*(ข้อมูลจาก วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ กฟผ.แม่เมาะ ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕)

➤ **สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย**

- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่เมาะ ตั้งอยู่ ณ ศูนย์ราชการ อำเภอแม่เมาะ (ที่ทำการปกครองอำเภอแม่เมาะ) บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัด ลำปาง โดยได้เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้จัดตั้งห้องสมุดประชาชนอำเภอแม่เมาะ ขึ้นโดยใช้อาคารขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เมาะ มีครูอาสาสมัครศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้ดูแล เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ได้มี พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๖๐ ง ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง บัญชีรายชื่อสถานศึกษา ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีความพร้อมในการปฏิบัติ ภารกิจของสถานศึกษา โดยให้เปลี่ยนชื่อจากสถานศึกษาเดิมเป็น “ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอแม่เมาะ” โดยจัดการเรียนการสอน ๓ ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีจำนวนนักเรียนแยกตามระดับ ดังนี้

● ระดับประถมศึกษา	จำนวน	๖	คน
● ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวน	๑๑๙	คน
● ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	จำนวน	๑๙๒	คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๓๑๗	คน

*(ข้อมูลจาก ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบฯ อำเภอแม่เมาะ ณ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๑)

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษา	๑	๕	๖
มัธยมศึกษาตอนต้น	๓๒	๘๗	๑๑๙
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๔	๘๘	๑๙๒
รวม	๑๓๗	๑๔๐	๓๑๗

➤ **โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะ**

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะ

โดยผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุ

พัฒนาความเข้มแข็งของผู้สูงอายุ สร้างความรักความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

เทศบาลตำบลแม่เมาะ มีภารกิจตรงในการดูแลผู้สูงอายุ จึงต้องการยกระดับการจัดสวัสดิการ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนและต้องการให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและมีความสุข

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะ เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้สูงอายุ โดยการจัดตั้งในระยะแรกอาจเป็นการรวมกลุ่ม พบปะ พูดคุยกัน จึงมีรูปแบบที่ชัดเจนมากขึ้นตามความต้องการของผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมจะกำหนดตารางกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ไว้ชัดเจน ระยะเวลาการเปิดเรียนเป็นช่วงเวลาตามหลักสูตรที่จัดอบรมส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ ๑ วัน

การดำเนินงานเริ่มจากการดำเนินกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้สร้างสุขผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะ ภายใต้โครงการผู้สูงอายุยิ้ม โดยได้เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๖ ซึ่งได้ใช้พื้นที่ของวัดทุ่งกล้วยโพธาราม บ้านแม่หลวง หมู่ที่ ๘ เป็นสถานที่ดำเนินการในช่วงระยะแรก โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะได้รับความสนใจจากผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะ เป็นพื้นที่ที่เรียนรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้ดำรงและสืบทอดเป็นเอกลักษณ์ ต่อมาทางเทศบาลตำบลแม่เมาะ ได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ได้อนุมัติให้มีการก่อสร้าง “อาคารศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะ” บ้านแม่หลวง หมู่ที่ ๘ เพื่อใช้เป็นสถานที่ที่ดำเนินงานและกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะ โดยมีพิธีเปิดป้ายในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน โดยได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เช่น ชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่เมาะ, วัดทุ่งกล้วยโพธาราม, กฟผ.แม่เมาะ, อำเภอแม่เมาะ และส่วนราชการในเขตตำบลแม่เมาะ, กศน.แม่เมาะ, โรงเรียนแม่เมาะ, โรงพยาบาลแม่เมาะ ฯลฯ

๔.๒ สาธารณสุข

- โรงพยาบาลรัฐบาล

เขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ มีโรงพยาบาลประจำอำเภอแม่เมาะ ๑ แห่ง คือ “โรงพยาบาลแม่เมาะ” ตั้งอยู่ที่ บ้านนาแหมพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

โรงพยาบาลแม่เมาะเดิมเป็นโรงพยาบาลขนาด ๑๐ เตียงสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๗ บนพื้นที่ ๕๕ ไร่ หมู่ ๑ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๓๖ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อการขยายเหมืองลิคนัดทำให้โรงพยาบาลแม่เมาะต้องย้ายมาก่อสร้างในสถานที่ปัจจุบัน คือ ๓๗๒ หมู่ ๑๑ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ในปี พ.ศ.๒๕๓๘ กระทรวงสาธารณสุขได้พิจารณาให้ยกฐานะเป็นโรงพยาบาลขนาด ๓๐ เตียง ก่อสร้างแล้วเสร็จในเดือน มีนาคม ๒๕๓๙ และได้จัดพิธีการเปิดอาคารทำการ ๓๐ เตียงอย่างเป็นทางการในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๐

- สถานพยาบาลของรัฐวิสาหกิจ

กองการแพทย์และอนามัยการไฟฟ้าแม่เมาะ สังกัดการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นสถานพยาบาลขนาด ๑๐ เตียง ตั้งอยู่ในเขตของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

กองการแพทย์และอนามัยโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เป็นสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ(Primary care unit) ประเภทไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ให้บริการด้านสุขภาพที่มีภารกิจหลักคือการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) การป้องกันสุขภาพ (Health Prevention) การรักษาสุขภาพ (Health Care) และการฟื้นฟูสุขภาพ (Health Rehabilitation) โดยมุ่งเน้นการให้บริการแก่พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (แม่เมาะ) เพื่อให้พนักงานมีสุขภาพที่ดีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ในปัจจุบันกองการแพทย์และอนามัยโรงไฟฟ้าแม่เมาะมีหน้าที่หลักในเรื่อง ๒ ของ การให้บริการตรวจรักษาโรค ทั่วไป และการตรวจสุขภาพประจำปีแก่พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (แม่เมาะ) ประกอบด้วยห้องฉุกเฉิน ห้องตรวจโรคทั่วไป ห้องชันสูตรโรค ห้องเอกซเรย์ห้อง ทันตกรรม ห้องยาและเวชกรรม ห้องตรวจสุขภาพประจำปี และห้องสุขาภิบาล

ทั้งนี้หากพบว่าผู้รับบริการต้องได้รับการรักษาหรือวินิจฉัยเพิ่มเติมจากแพทย์เฉพาะทาง ทางกองการแพทย์และอนามัยโรงไฟฟ้าแม่เมาะจะทำการส่งต่อผู้รับบริการเพื่อให้ได้รับการรักษาต่อไป

- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน ๒๙๐ คน มี นางศิริพร วงศ์คำ เป็นประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

หมู่ที่	บ้าน	จำนวน อสม. (คน)	ประธาน อสม. ประจำหมู่บ้าน
๑	บ้านห้วยเปิด	๑๖	นายองอาจ ทองสุข
๒	บ้านห้วยรากไม้	๑๖	นางเพ็ชรลีย์ สมดวง
๓	บ้านทางสูง	๕	นางศิริพร วงศ์คำ
๔	บ้านเมาะสถานี	๑๕	นางสาววราพร เย็นชุ่ม
๕	บ้านปางชัย	๒๐	นางพัชรี ไชยะเสน
๖	บ้านห้วยคิง	๒๐	นางศรีไพ สุปน
๗	บ้านใหม่นาแหม	๒๓	นางวันดี ผาทอง
๘	บ้านเมาะหลวง	๖๘	นางกัลยา วงศ์สถิต (ม่อน-ทุ่งกล้วย)
			นางซูชีพ เสนา (กลาง)
			นางวรรณา เนียมประยูร (ป่าไม้)
๙	บ้านเวียงสวรรค์	๔๐	นางอรวรรณ ศรีพจน์
๑๐	บ้านใหม่มงคล	๒๑	นางพิกุล ทาสวรรณ์
๑๑	บ้านนาแหมพัฒนา	๒๗	นางปัทมาภรณ์ อัจฉัญกรณ์
๑๒	บ้านเวียงหงส์ล้านนา	๑๙	นางพองจันทร์ อินทร์จักร์
รวม		๒๙๐	

- คลินิกเอกชน จำนวน ๑ แห่ง คือ
 ๑. คลินิกหมอเกษา รักษาโรคทั่วไป และโรคกระดูกกล้ามเนื้อ
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน ๓ แห่ง

❖ ข้อมูลด้านสุขภาพตำบลแม่เกาะ

➤ ข้อมูลการเจ็บป่วยที่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล

อันดับ	ชื่อโรค	จำนวนผู้ป่วย (คน)
๑	โรคความดันโลหิตสูง	๑,๓๒๐
๒	โรคหัวใจและหลอดเลือด	๘๓๕
๓	โรคความดันโลหิตสูงร่วมกับโรคเบาหวาน	๖๐๑
๔	ไตวายเรื้อรัง	๕๔๕
๕	โรคเบาหวาน	๑๘๖
๖	โรคหลอดเลือดอักเสบ ถุงลมโป่งพองและปอดชนิดอุดกั้น	๑๒๔
๗	ปอดบวม	๓๓
๘	มะเร็งเต้านม	๑๐
๙	หญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุ	๙
๑๐	ซีมีเคร้า	๕
๑๑	ฆ่าตัวตาย (สำเร็จ)	๔
๑๒	อุบัติเหตุทางจราจร	๓
๑๓	มะเร็งปอด	๒
๑๔	มะเร็งปากมดลูก	๑

➤ ข้อมูลการเสียชีวิตในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ

อันดับ	ชื่อโรค	จำนวนผู้ป่วย (คน)
๑	โรคมะเร็ง - มะเร็งปอด จำนวน ๖ คน - มะเร็งตับ จำนวน ๓ คน - มะเร็งลำไส้ จำนวน ๓ คน - มะเร็งต่อมลูกหมาก จำนวน ๑ คน - มะเร็งอวัยวะสืบพันธุ์ จำนวน ๑ คน - มะเร็งเม็ดเลือดขาว จำนวน ๑ คน	๑๕
๒	หัวใจล้มเหลว	๑๑
๓	ปอดอุดกั้น	๘
๔	ไตวายเรื้อรัง	๕
๕	ความดันโลหิตสูง	๔
	ปอดบวม	๔
	ฆ่าตัวตาย	๔
๖	หลอดเลือดสมอง	๓
	อุบัติเหตุทางจราจร	๓
๗	ความผิดปกติของต่อมไร้ท่อ	๒
๘	ระบบทางเดินปัสสาวะ	๑
	ผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	๑

๔.๓ อาชญากรรม

ด้วยตำบลแม่เมาะ มีเป็นสังคมแบบกึ่งชนบทกึ่งเมือง มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากต่างพื้นที่เข้ามาทำงานในตำบลแม่เมาะจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และยังมีแรงงานต่างด้าวทั้งถูกกฎหมายและลักลอบเข้าเมือง เพื่อมาเป็นแรงงาน ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเพิ่มขึ้นจากอดีต ปัญหาทะเลาะวิวาทระหว่างคนในพื้นที่กับคนต่างพื้นที่, ระหว่างคนงานที่เข้ามาทำงานในแคมป์คนงานของบริษัท, วัยรุ่นจากทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาเล็กน้อยๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาหลักขโมย ลักทรัพย์ในบางพื้นที่ แต่ก็ได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากสถานีตำรวจภูธรแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เข้ามารักษาสงบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่เมาะและตำบลใกล้เคียง

๔.๔ ยาเสพติด

ปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอแม่เมาะ พบว่ามีปัญหา ยาเสพติด ด้วยพื้นที่แม่เมาะเป็นที่ตั้งของโรงงานขนาดใหญ่ คือ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ทำให้มีจำนวนประชากรแฝง จากการเคลื่อนย้ายแรงงานจำนวนมากในช่วงที่โรงไฟฟ้ากำลังขยายการผลิต ทำให้มีการลักลอบค้ายาเสพติดในพื้นที่ เพิ่มขึ้น และทางสถานีตำรวจภูธรแม่เมาะได้มีมาตรการจัดการกับผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด โดยผู้เสพยาจะส่งตัวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการบำบัดเลิกยาต่อไป

ข้อมูลผู้รับบริการบำบัดสารเสพติด โรงพยาบาลแม่เมาะ			
หมู่บ้าน	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓
หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยเป็ด	๒	๕	๗
หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยรากไม้	๒	๘	๙
หมู่ที่ ๓ บ้านทางสูง	๒	๑	๑
หมู่ที่ ๔ บ้านเมาะสถานี	๓	๒	๖
หมู่ที่ ๕ บ้านปางชัย	๕	๑๓	๙
หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยคิง	๙	๗	๗
หมู่ที่ ๗ บ้านใหม่นาแหม	๗	๔	๑๓
หมู่ที่ ๘ บ้านเมาะหลวง	๑๕	๑๕	๑๕
หมู่ที่ ๙ บ้านเวียงสวรรค์	๕	๙	๑๐
หมู่ที่ ๑๐ บ้านใหม่มงคล	๗	๖	๗
หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาแหมพัฒนา	๐	๓	๗
หมู่ที่ ๑๒ บ้านเวียงหงส์ล้านนา	๐	๓	๖
ภาพรวม	๕๗	๗๖	๙๗

๔.๕ การสังคมสงเคราะห์

การสังคมสงเคราะห์ของเทศบาลตำบลแม่เมาะ เป็นการดำเนินงานให้เกิดการบริหารที่ดีแก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาความเดือดร้อนและต้องการความช่วยเหลือ ได้มีโอกาสพบสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้รับสวัสดิการในชีวิตอย่างเพียงพอ เป็นการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาระยะยาวและมุ่งส่งเสริมให้บุคคล/กลุ่มบุคคล ชุมชนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในตำบลแม่เมาะมีผู้ที่ต้องได้รับการสังคมสงเคราะห์ การสาธารณสุข และสวัสดิการเบี้ยยังชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ ที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีทั้งหมด ๓,๓๒๕ คน แยกเป็นตามช่วงอายุ ดังนี้ ช่วงอายุ ๖๐-๖๙ ปี จำนวน ๒,๑๔๙ คน, ช่วงอายุ ๗๐-๗๙ ปี จำนวน ๓๒๗ คน, ช่วงอายุ ๘๐-๘๙ ปี จำนวน ๓๕๓ คน และอายุ ๙๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๖ คน โดยแยกเป็นเพศชาย ๑,๕๕๕ คน เพศหญิง ๑,๗๗๑ คน

ผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ						รวมทั้งหมด (คน)
แยกตามช่วงอายุ (ปี)				แยกตามเพศ		
๖๐-๖๙ ปี	๗๐-๗๙ ปี	๘๐-๘๙ ปี	๙๐ ปีขึ้นไป	ชาย	หญิง	
๒,๑๔๙	๓๒๗	๓๕๓	๔๖	๑,๕๕๕	๑,๗๗๑	๓,๓๒๕

ผู้พิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ มีทั้งหมดจำนวน ๕๘๗ คน โดยแยกตามช่วงอายุต่ำกว่า ๘๘ ปี จำนวน ๓๔ คน และช่วงอายุตั้งแต่ ๘๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๕๓ คน และผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน ๓๒ คน (ข้อมูลจาก กองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลแม่เมาะ ณ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔)

❖ จำนวนผู้สูงอายุแยกหมู่บ้าน จำแนกตามความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน

หมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด	จำนวนผู้สูงอายุได้รับการคัดกรอง			
		ติดสังคม (ADL ๑๒-๒๐)	ติดบ้าน (ADL ๕-๑๑)	ติดเตียง (ADL ๐-๔)	ผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแล
๐๑ ห้วยเป็ด	๑๐๖	๘๙	๐	๐	๕
๐๒ เวียงสวรรค์	๑๖๔	๑๕๔	๐	๐	๔
๐๓ หางซุง	๓๙	๓๗	๐	๐	๐
๐๔ แม่เมาะ	๑๑๑	๑๐๔	๒	๐	๕
๐๕ ปงชัย	๓๓๑	๑๖๐	๑	๑	๓
๐๖ ห้วยคิง	๑๖๘	๑๕๒	๐	๐	๒
๐๗ ใหม่นาแหม	๓๐๔	๒๓๑	๓	๑	๓
๐๘ เมาะหลวง	๕๑๙	๔๘๓	๓	๒	๖
๐๙ เวียงสวรรค์	๓๖๖	๓๖๘	๐	๑	๖
๑๐ ใหม่มงคล	๒๘๒	๒๑๖	๐	๑	๕
๑๑ นาแหมพัฒนา	๒๔๗	๒๓๖	๐	๑	๑

หมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด	จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการคัดกรอง			
		ติดสังคม (ADL ๑๒-๒๐)	ติดบ้าน (ADL ๕-๑๑)	ติดเตียง (ADL ๐-๔)	ผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแล
๑๒ เวียงหงส์ล้านนา	๑๐๙	๙๓	๐	๑	๒
รวม	๒,๖๐๖	๒,๓๕๑	๙	๘	๔๐

๕. ระบบบริการพื้นฐาน

๕.๑ การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งทางบกของตำบลแม่เมาะ สามารถเดินทางโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ โดยมีถนนสายหลัก ดังนี้

- ถนนจักรยาน (Bike lane) จากแยกไฟแดงผาลาด ถึง บ้านปางชัย หมู่ที่ ๕ ระยะทางประมาณ ๑๑ กิโลเมตร เลียบทางหลวงหมายเลข ๓๓๘๘ โดยการสนับสนุนงบประมาณจากแนวทางหลวงลำปาง ที่ ๑

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๓๘๘ เป็นเส้นทางหลักที่ใช้ในการเดินทางตั้งอยู่ในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง จุดเริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ (แยกผาลาด) ไปยัง โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ระยะทาง ๔๕ กิโลเมตร

- ทางหลวงชนบท หมายเลข ๒๐๐๔ เป็นเส้นทางระหว่างตำบล ในส่วนของตำบลแม่เมาะ เริ่มต้นจากแยกประชณีย์ ไปยังทางรถไฟ ณ บ้านห้วยรอกไม้ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ระยะทาง ๒.๔ กิโลเมตร

นอกจากการเดินทางถนน ในพื้นที่ตำบลแม่เมาะยังมีสถานีรถไฟ ชื่อ “สถานีรถไฟแม่เมาะ” ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านเมาสถานี หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ห่างจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ๕๗ กม.อยู่ห่างจากสถานีรถไฟกรุงเทพเป็นระยะทาง ๖๐๙.๑๖ กิโลเมตร เป็นสถานีรถไฟชั้น ๒ ของทางรถไฟสายเหนือ อยู่ระหว่าง สถานีรถไฟแม่จาง และ สถานีรถไฟศาลาผาลาด ใช้สัญญาณแบบประแจกลสายลวดพร้อมสัญญาณทางปลา ไม่มีสัญญาณเตือน ใช้ห้วงทางสะดวก เป็นสถานีหลักประจำของขบวนรถด่วน ๕๑ กัปรถเร็ว ๑๐๒ เมื่อขบวนรถตามเวลา

๕.๒ การไฟฟ้า

ตำบลแม่เมาะ เป็นตำบลที่มีระบบการไฟฟ้าขยายทั่วถึงทั้งตำบล ประชากรมีไฟฟ้าใช้ครอบคลุมร้อยละ ๙๙.๔ มีเพียง ๕๒ ครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ (คิดเป็นร้อยละ ๐.๖) ซึ่งส่วนใหญ่ครัวเรือนสร้างอยู่ในเขตพื้นที่ทำการเกษตร เช่น สวนยางพารา สวนผลไม้ เป็นต้น นอกจากนั้นเป็นบ้านเรือนที่สร้างใหม่เนื่องจากย้ายมาจากพื้นที่ก่อสร้างของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยแม่เมาะ

๕.๓ การประปา

ประชาชนในตำบลแม่เมาะ ได้รับการบริหารด้านการประปาจากการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดลำปาง และกิจการประปาของหมู่บ้าน ครบทั้ง ๑๒ หมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นประปาระบบผิวดิน โดยแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตประปาส่วนมากใช้น้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำห้วยไคร้ (บ้านเมาะหลวง ตำบลแม่เมาะ) มาผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดลำปางให้บริการประชาชน ส่วนกิจการประปาหมู่บ้าน มีทั้งหมด ๕ หมู่บ้าน คือ บ้านห้วยเป็ด หมู่ที่ ๑, บ้านหางฮุง หมู่ที่ ๓, บ้านเมาะสถานี หมู่ที่ ๔, บ้านปงชัย หมู่ที่ ๕ และบ้านห้วยคิง หมู่ที่ ๖ และประปาเพื่อการเกษตร จำนวน ๒ หมู่บ้าน คือ บ้านใหม่มงคล หมู่ที่ ๑๐ และบ้านนาแหมพัฒนา หมู่ที่ ๑๑

๕.๔ โทรศัพท์

ในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ มีเครือข่ายและโครงข่ายสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่/สัญญาณอินเทอร์เน็ตครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ ทุกเครือข่าย ยกเว้นบริเวณป่าไม้ที่บางจุด มีเครือข่ายโทรศัพท์บ้านครอบคลุมทุกพื้นที่ บางหมู่บ้านยังคงมีโทรศัพท์สาธารณะบริการประชาชน

๕.๕ ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่งและวัสดุ ครุภัณฑ์

ตำบลแม่เมาะ ที่จุดบริการขนส่งและวัสดุ ครุภัณฑ์ จำนวน ๒ แห่ง คือ

๑. ไปรษณีย์อำเภอแม่เมาะ ตั้งอยู่เลขที่ ๒๒๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (ติดกับเทศบาลตำบลแม่เมาะ) บริการรับส่งพัสดุ โดยเปิดบริการในวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. และวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๐๐ น.

๒. บริษัท Kerry Express สาขาแม่เมาะ ตั้งอยู่บ้านห้วยรากไม้ หมู่ที่ ๒ (ข้างเซเว่นใหม่มงคล) ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง บริการรับส่งพัสดุ โดยเปิดบริการในวันจันทร์ - เสาร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.

๓. บริษัทขนส่ง NIM Express สาขาแม่เมาะ (ข้างนิมซีเส็งลิสซิ่ง) ตั้งอยู่บ้านใหม่มาแหม หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง บริการรับส่งพัสดุ โดยเปิดบริการในวันจันทร์ - เสาร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.

๔. บริษัทขนส่ง Flash Express สาขาแม่เมาะ ตั้งอยู่ บ้านห้วยรากไม้ หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง บริการรับส่งพัสดุ โดยเปิดบริการในวันจันทร์ - อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.

๕. บริษัทขนส่ง J&T Express สาขาแม่เมาะ ตั้งอยู่ บ้านห้วยรากไม้ หมู่ที่ ๒ (ตรงข้ามร้านครัวสาละวิน) ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง บริการรับส่งพัสดุ โดยเปิดบริการในวันจันทร์ - อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.

๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ การเกษตร

ตำบลแม่เกาะ มีทั้งหมด ๑๒ หมู่บ้าน ๘,๖๕๕ ครัวเรือน มีครัวเรือนเกษตรกร ๑,๑๐๙ ครัวเรือน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๖,๒๕๔.๓๘ ไร่ แบ่งออกเป็น

จำนวนพื้นที่การเกษตรและครัวเรือนเกษตรกร แยกตามรายหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	ครัวเรือน	
			ทั้งหมด	เกษตรกร
หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยเป็ด	๖๘๖	๒๕๓.๘๘	๘๘๕	๙๑
หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยรากไม้	๖๖๖	๘๒๓.๘๕	๕๓๗	๘๒
หมู่ที่ ๓ บ้านทางสูง	๑,๓๓๔	๖๖.๘๒	๒๓๑	๘
หมู่ที่ ๔ บ้านเกาะสถานี	๑,๙๑๘	๘๔๐.๕๙	๓๕๓	๘๐
หมู่ที่ ๕ บ้านปางชัย	๑,๓๔๔	๑,๔๑๐.๐๘	๕๕๗	๑๕๖
หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยคิง	๙๘๓	๖๙๘.๒๖	๑,๖๓๑	๘๙
หมู่ที่ ๗ บ้านใหม่นาแหม	๑,๕๒๘	๕๓๔.๓๔	๕๓๙	๙๔
หมู่ที่ ๘ บ้านเกาะหลวง	๑,๕๒๕	๕๕๕.๘๗	๑,๒๙๖	๑๕๑
หมู่ที่ ๙ บ้านเวียงสวรรค์	๒๕๐	๒๓๔.๘๗	๓๒๕	๙๓
หมู่ที่ ๑๐ บ้านใหม่มงคล	๖๓๔	๓๕๓.๓๘	๖๐๓	๑๖๐
หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาแหมพัฒนา	๓๔๑	๔๒๐.๕๓	๕๙๒	๖๒
หมู่ที่ ๑๒ บ้านเวียงหงส์ล้านนา	๒๕๗	๑๑๐.๑๑	๓๕๒	๓๓
รวม	๑๑,๔๖๕	๖,๒๕๔.๓๘	๘,๖๕๕	๑,๑๐๙

จำนวนพื้นที่ปลูกแยกตามประเภท รายหมู่บ้าน

หมู่ที่ / บ้าน	ข้อมูลการใช้พื้นที่การเกษตร (ไร่)						
	พืชไร่	ไม้ผล	ไม้ดอก	ไม้ยืนต้น	พืชผัก	ไม้โตเร็ว	เกษตร อื่นๆ
หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยเป็ด	๒๗๔.๓๗	๑๑.๕๐	-	๖.๕๐	๑๑.๗๕	๑๐.๐๐	-
หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยรากไม้	๕๓๓.๒๕	๒๔.๓๗	-	๑๕.๑๓	-	๑๒.๖๔	-
หมู่ที่ ๓ บ้านทางสูง	๕๕๕.๓๒	๐.๘๗	-	๑๘.๐๐	-	๑.๐๐	-
หมู่ที่ ๔ บ้านเกาะสถานี	๖๒๘.๕๖	๔.๐๐	-	-	-	-	-
หมู่ที่ ๕ บ้านปางชัย	๙๓๖.๖๘	๒๔.๐๐	-	๙.๐๐	๐.๕๐	๖.๕๐	-
หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยคิง	๒๑๔.๒๕	๙.๕๕	-	๓๕.๒๒	๐.๗๕	๑.๐๐	-
หมู่ที่ ๗ บ้านใหม่นาแวม	-	-	-	-	๐.๕๐	-	-
หมู่ที่ ๘ บ้านเกาะหลวง	๖๗๕.๕๐	๑๖.๐๑	-	๔๑.๖๔	๑๙.๐๐	๗.๕๗	-
หมู่ที่ ๙ บ้านเวียงสวรรค์	-	๒๑.๙๘	-	๒.๑๘	๒.๐๐	-	-
หมู่ที่ ๑๐ บ้านใหม่มงคล	-	๒.๗๕	-	-	๑๐.๒๕	-	-
หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาแวมพัฒนา	๖.๐๓	๑.๐๐	-	-	๓.๖๓	-	-
หมู่ที่ ๑๒ บ้านเวียงหงส์ ล้านนา	-	-	-	-	๐.๕๐	๓.๐๐	-
รวม	๒,๒๕๕.๙๑	๑๑๖.๐๕	-	๑๒๗.๖๗	๔๘.๘๘	๔๑.๗๑	-

คำจำกัดความ : พื้นที่ทั้งหมดต้องเท่ากับผลรวมจากพื้นที่ต่างๆ

พื้นที่อื่นๆ หมายถึง พื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่การเกษตร พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่สาธารณะ เช่น พื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น

จำนวนพื้นที่ปลูกแยกตามประเภท รายหมู่บ้าน

หมู่ที่ / บ้าน	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)		พื้นที่ปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น (ไร่)				
	นาปี	นาปรัง	มัน สำปะหลัง	ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์	ลำไย	สับปะรด	อื่นๆ
หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยเป็ด	๒๐๐	-	๑๕๗.๓๘	๑๒๗.๐๐	๑๑.๕๐	-	-
หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยรากไม้	๑๕๐.๔๘	-	๓๑.๒๕	๒๒.๐๐	๓.๕๐	-	-
หมู่ที่ ๓ บ้านทางสูง	๕.๒๕	-	๑๖.๐๐	๓๘.๓๒	-	-	-
หมู่ที่ ๔ บ้านเมาะสถานี	๒๙.๖๔	-	๒๕๐.๓๕	๓๗๗.๓๕	๔.๐๐	-	-
หมู่ที่ ๕ บ้านปางชัย	๕๒๔.๒๒	-	๒๙๕.๖๕	๖๕๑.๐๓	๒๓.๐๐	-	-
หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยคิง	๒๕๖.๘๘	-	๖๓.๐๐	๑๕๑.๒๕	๔.๐๐	-	-
หมู่ที่ ๗ บ้านใหม่นาแหม	-	-	-	-	-	-	-
หมู่ที่ ๘ บ้านเมาะหลวง	-	-	๓๓.๗๕	๓๓.๗๕	๑.๐๐	๖.๗๐	-
หมู่ที่ ๙ บ้านเวียงสวรรค์	-	-	-	-	๑๑.๗๕	๒.๐๐	-
หมู่ที่ ๑๐ บ้านใหม่มงคล	-	-	-	-	-	-	-
หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาแหม พัฒนา	-	-	-	๖.๐๓	๑.๐๐	-	-
หมู่ที่ ๑๒ บ้านเวียงหงส์ ล้านนา	-	-	-	-	-	-	-
รวม	๘๖๘.๕๗	-	๘๕๗.๗๘	๑,๓๗๖.๑๓	๕๙.๗๕	๘.๗๐	-

๖.๒ การประมง

การประมงของตำบลแม่เมาะ เป็นการทำประมงพื้นบ้าน เช่น การตกปลาด้วยเบ็ด การทอดแห ตกปลา ในอดีตในลำห้วยต่างๆของตำบลแม่เมาะเป็นแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีปลาชุกชุม ทำให้ชาวบ้านจับปลาได้เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันแหล่งน้ำที่เหมาะสมแก่การทำประมง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยคิงตอนบน อ่างเก็บน้ำห้วยคิงตอนล่าง และอ่างเก็บน้ำบ้านเมาะสถานี โดยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของอำเภอแม่เมาะที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำปาง จำนวน ๒๑ ราย

๖.๓ ปศุสัตว์

การปศุสัตว์ของตำบลแม่เมาะ ส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นการเลี้ยงไว้ภายในครัวเรือน เช่น ไก่ เป็ด ปลา สุนัข โค กระบือ ฯลฯ นอกจากนั้นทางเทศบาลตำบลแม่เมาะและหน่วยงานในพื้นที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนที่รวมกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับทางด้านปศุสัตว์ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่/พื้นเมือง, กลุ่มเลี้ยงหมู, กลุ่มเลี้ยงไก่บ้านเวียงสวรรค์, กลุ่มเลี้ยงไก่บ้านห้วยเป็ด และกลุ่มเลี้ยงปลาบ้านห้วยเป็ด เป็นต้น

รายงานจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ระดับหมู่บ้าน (ตำบลแม่เมาะ) กรมปศุสัตว์

หมู่ที่	ชุมชน/หมู่บ้าน	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (คน)	โคเนื้อ (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)
๑	บ้านห้วยเป็ด	๓๖	๒๒	๓	๑๐๘	๑,๕๘๕	๙๕
๒	บ้านห้วยรากไม้	๖๐	๕๗	--	-	๑,๖๓๕	๙๒
๓	บ้านทางซุง	๒๙	๖๗	--	-	๓๓๕	-
๔	บ้านเมาะสถานี	๗	๓๐	--	-	๒๖๕	๑๒๐
๕	บ้านปางชัย	๓๐	๒๔	๒๕	--	๓๑๐	๑๑
๖	บ้านห้วยคิง	๓๕	๕๘	๕๙	๒๗	๑,๙๐๙	๒๐
๗	บ้านใหม่นาแหม	๓๓	--	-	๑๘	๓๙๖	-
๘	บ้านเมาะหลวง	๕๔	๕๗๕	--	-	๑,๕๙๕	๒๒
๙	บ้านเวียงสวรรค์	๑๙	--	-	-	๕๕๗	๑๒
๑๐	บ้านใหม่มงคล	๕๔	๙๖	--	-	๑,๕๔๘	๒๑
๑๑	บ้านนาแหมพัฒนา	๒๓	๓๓	--	-	๕๐๐	--
๑๒	บ้านเวียงหงส์ล้านนา	--	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น		๔๕๔	๘๙๑	๘๗	๑๕๓	๑๑,๖๓๓	๓๙๓

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายครัวเรือน

๖.๔ การบริการ

การบริการสาธารณะจากเทศบาลตำบลแม่เมาะ เป็นการบริการเพื่อประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแม่เมาะ จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่

๑. สระว่ายน้ำเทศบาลตำบลแม่เมาะ ให้บริการสำหรับผู้ที่ต้องการออกกำลังกายว่ายน้ำ และบริการฟิตเนส เพื่อออกกำลังกาย ตั้งอยู่ ณ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
๒. จุดบริการน้ำดื่มเทศบาลตำบลแม่เมาะ ให้บริการน้ำดื่มสะอาดบริการฟรี ตั้งอยู่ ณ ด้านหลังเทศบาลตำบลแม่เมาะ (ตรงข้ามโรงพยาบาลแม่เมาะ)
๓. ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแพทย์แผนไทยเทศบาลตำบลแม่เมาะ ให้บริการนวดแผนไทย นวดฝ่าเท้า ประคบสมุนไพร และอบสมุนไพร ตั้งอยู่ ณ เทศบาลตำบลแม่เมาะ (ลานจอดรถเทศบาลฯ)

๔. รรรางนำเที่ยว เทศบาลตำบลแม่เมาะได้จัดบริการรถรางนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนโดยกำหนดจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด ณ ศาลหลักเมืองอำเภอแม่เมาะ หมู่ที่ ๘ ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จังหวัดลำปาง ติดต่องานส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแม่เมาะ โทรศัพท์ ๐๕๔-๓๔๐๑๐๔ ต่อ๑๓๕ (ในวันและเวลาราชการ เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์) และประธานชมรมท่องเที่ยวบ้านเมาะหลวงโทรศัพท์.๐๙๘-๓๔๖๐๘๘๙

การบริการจากหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจอื่นในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ มีหน่วยงานที่ดำเนินงานอยู่ ๓ หน่วยงาน ได้แก่

๑. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลำปาง (อำเภอแม่เมาะ) ตั้งอยู่ในบริเวณแยกไปรษณีย์ ให้บริการด้านไฟฟ้า การติดตั้งและขยายเขตไฟฟ้าในครัวเรือน และชำระค่าธรรมเนียมไฟฟ้า

๒. การประปาส่วนภูมิภาค (อำเภอแม่เมาะ) ให้บริการเสียดำเนินการประปาเท่านั้น

๓. บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (สาขาแม่เมาะ)

- บริการไปรษณีย์ เช่น ไปรษณีย์ในประเทศ และ ไปรษณีย์ระหว่างประเทศ
- บริการขนส่ง เช่น ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ โลจิสติกส์ พัสดุไปรษณีย์ ไปรษณีย์ครบวงจร และ บริการกล่องเหมาจ่าย
- บริการการเงิน เช่น ธนาคารออมสิน บริการชำระเงินผ่านบริการไปรษณีย์ ฯลฯ
- บริการค้าปลีก เช่น ออโรทัยไทย สิ่งได้ที่ไปรษณีย์
- สินค้าไปรษณีย์ เช่น กล่อง ซอง ของที่ระลึก
- ตราไปรษณียากรและสิ่งสะสม (แสตมป์)

๖.๕ การท่องเที่ยว

ตำบลแม่เมาะ ได้รับการสนับสนุนให้เป็นเมืองท่องเที่ยว โดยทางหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นเทศบาลตำบลแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(แม่เมาะ) และหน่วยงานอื่นในพื้นที่ ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และในพื้นที่ตำบลแม่เมาะมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากทั้งทางระบบทรัพยากรธรรมชาติ นิเวศวิทยา ความเชื่อและศาสนา และที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่

- ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่เมาะ (อยู่ระหว่างก่อสร้าง) บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- ศาลหลักเมืองอำเภอแม่เมาะ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- ภูเขาไฟจำป่าแดด บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- แผ่นดินหวัด บ้านปงชัย หมู่ที่ ๕
- วัดรัตนคูหา บ้านม่อน-ทุ่งกล้วย หมู่ที่ ๘
- ถ้ำเทพสถิตย์ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- ถ้ำดอยน้อย บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- ถ้ำผาโง้ม บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- ถ้ำดอยสูง บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- สวนพฤกษชาติ เหมือนลิกลงไนต์
- ศาลาชมวิว กฟผ.แม่เมาะ
- ทุ่งดอกบัวตอง กฟผ.แม่เมาะ

๒.๖ อุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ มีทั้งขนาดเล็ก-กลาง-ใหญ่ โดยขนาดเล็กเป็นอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน เช่น วิชาหกิจชุมชนแปรรูปอาหาร กลุ่มอาชีพต่างๆ ส่วนอุตสาหกรรมขนาดกลาง เช่น อู่ซ่อมรถ วิชาหกิจชุมชนอิฐมวลล้างป้อินทรีย์แม่เมาะ และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ คือ “โรงไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเหมืองแม่เมาะ” ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมผลิตกระแสไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีจำนวนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมจำนวนมาก

๒.๗ การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

ภายในตำบลแม่เมาะ มีหน่วยธุรกิจ/พาณิชย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็กตามสภาพของชุมชน มีดังนี้

● ธนาคาร	จำนวน	๓	แห่ง
● ตลาดสด/ตลาดนัด	จำนวน	๕	แห่ง
● ร้านค้า (โชห่วย)	จำนวน	๘๙	แห่ง
● ร้านอาหาร/ร้านกาแฟ	จำนวน	๑๑๕	แห่ง
● ร้านซ่อมรถยนต์/รถจักรยานยนต์	จำนวน	๓๙	แห่ง
● โรงแรม/หอพัก/ห้องพัก/ห้องเช่า	จำนวน	๓๖	แห่ง
● ร้านเสริมสวย/นวดแผนไทย	จำนวน	๓๔	แห่ง
● ร้านจำหน่ายแก๊สหุงต้ม	จำนวน	๑๔	แห่ง
● ปั้มน้ำมัน/ตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ	จำนวน	๑๓	แห่ง
● ร้านจำหน่ายอาหารสัตว์	จำนวน	๑๑	แห่ง
● ร้านจำหน่ายน้ำดื่ม/น้ำแข็ง/ตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ	จำนวน	๑๐	แห่ง
● สถานบันเทิง/ร้านคาราโอเกะ	จำนวน	๙	แห่ง
● ธุรกิจค้าของเก่า	จำนวน	๗	แห่ง
● ธุรกิจล้าง อัด ฉีด	จำนวน	๗	แห่ง
● ร้านซัก อบ รีด / ตู้ซักผ้าหยอดเหรียญ	จำนวน	๖	แห่ง
● ร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	จำนวน	๕	แห่ง
● ร้านจำหน่ายและซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า	จำนวน	๔	แห่ง
● ธุรกิจอื่นๆ เช่น โรงกลึง โรงสีข้าว โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์จากไม้ ธุรกิจป้ายไวเนล ร้านจำหน่ายปุ๋ยและอุปกรณ์การเกษตร			

กลุ่มอาชีพของตำบลแม่เกาะ เป็นกลุ่มอาชีพที่ก่อตั้งขึ้นภายในหมู่บ้าน เป็นการรวมกลุ่มของคนในชุมชน เพื่อสร้างอาชีพทั้งที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม โดยใช้วัตถุดิบ ความโดดเด่นของพื้นที่ เอกลักษณ์ของชุมชน และความสามารถของคนในชุมชนในการพัฒนา โดยแบ่งกลุ่มอาชีพเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์ ด้านหัตถกรรม และด้านแปรรูปอาหาร โดยมีรายละเอียดกลุ่ม ดังนี้

ชื่อกลุ่ม	ที่ตั้งกลุ่ม	ประธานกลุ่ม
กลุ่มเกษตรกรรม		
- วิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษและสมุนไพร	เลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๖	นางสมพร ไชยชนะ
- กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษไฮโดรโปนิก	เลขที่ ๕๑๔/๑ หมู่ที่ ๙	นางสมาพร โนจิตร
- กลุ่มการเกษตรผสมผสาน หมู่ที่ ๙	เลขที่ ๖๑๐ หมู่ที่ ๙	นายสายยุทธ พรหมพา
- กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านเวียงสวรรค์	เลขที่ ๕๓๙ หมู่ที่ ๙	นางจำปี ตาอ้ายเทือก
- กลุ่มปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์	เลขที่ ๕๓๓ หมู่ที่ ๘	นายสมบัติ ไทยพยัคฆ์
- กลุ่มสมุนไพรบำบัดบ้านเกาะหลวง	เลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๘	นางดวงรัชนี ลิ้มปิชาติ
- กลุ่มปลูกผักไร้ดิน	เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๕	นางสุนันท์ เลสิก
- กลุ่มเกษตรพอเพียงบ้านทางสูง	เลขที่ ๑๔๖/๒ หมู่ที่ ๓	นางสมพิศ คำนันทา
กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษเกาะหลวง	เลขที่ ๒๙๒ หมู่ที่ ๘	นางพองจันทร์ วงศ์ชัย
- กลุ่มผู้ปลูกผักเพื่อการค้า	เลขที่ ๑๐๗ หมู่ที่ ๗	นางรุจิ ใบป้อ
- กลุ่มส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงผู้พิการ	เลขที่ ๕๕๒ หมู่ที่ ๖	นายบงการ ขาวปลอด
- กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ	เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑๑	นางสุนทรี
- กลุ่มทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ	เลขที่ ๓๗๓ หมู่ที่ ๑๐	นางกอบกุล ยะสืบ
- กลุ่มปลูกมะนาวในวงบ่อ	เลขที่ - หมู่ที่ ๑๐	นางสุนทรี วงศ์เปี้ย
- กลุ่มปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	เลขที่ ๓๕ หมู่ที่ ๔	นางมาลัย อินเดชะ
- กลุ่มผักไร้ดินบ้านเวียงสวรรค์	เลขที่ ๓๒/๑ หมู่ที่ ๙	นางเพ็ญศรี วังสาร
- กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัว	เลขที่ - หมู่ที่ ๙	นางหน้อย โนจิตร
- กลุ่มเพาะเห็ดเวียงสวรรค์	เลขที่ - หมู่ที่ ๙	น.ส.สรณ์รัตน์
ด้านปศุสัตว์		
- กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่/พื้นเมือง	เลขที่ ๓๗๓ หมู่ที่ ๑๐	นายพร บุญมาก
- กลุ่มเลี้ยงไก่บ้านเวียงสวรรค์	เลขที่ ๖๒/๑ หมู่ที่ ๙	นายประเสริฐ ก้าวกิจพา
- กลุ่มเลี้ยงไก่บ้านห้วยเป็ด	เลขที่ ๒๑๑ หมู่ที่ ๑	น.ส.ทิวากร จันทะเกตุ
- กลุ่มเลี้ยงปลาบ้านห้วยเป็ด	เลขที่ ๒๑๑ หมู่ที่ ๑	นายธีระ คล้ายล่า

ชื่อกลุ่ม	ที่ตั้งกลุ่ม	ประธานกลุ่ม
ด้านหัตถกรรม		
- กลุ่มเย็บปักถักร้อย	เลขที่ ๒๒๖ หมู่ที่ ๗	นางสุวรรณา เปี่ยมลือ
- กลุ่มศิลปะลายนูนต่ำ บ้านหางซุง	เลขที่ ๑๑๙/๒ หมู่ที่ ๓	นางสมาลี ปัญญาสืบ
- กลุ่มสานแหและยอ	เลขที่ ๖๙ หมู่ที่ ๑๑	นางสมล หอมทอง
- กลุ่มตัดเย็บผ้าไหมเวียงสุวรรณค์	เลขที่ ๖๙ หมู่ที่ ๙	นางเสถียร หนองล่อม
- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าเวียงสุวรรณค์	เลขที่ ๒๓๗ หมู่ที่ ๙	นางบังอร กองเศษ
- กลุ่มใบบัว	เลขที่ - หมู่ที่ ๔	
- กลุ่มทอตุ่ง	เลขที่ - หมู่ที่ ๔	
- กลุ่มสานเส้นพลาสติก	เลขที่ - หมู่ที่ ๔	
- กลุ่มหัตถกรรมเย็บกระเป๋า	เลขที่ - หมู่ที่ ๙	นางจันทร์จิรา
- กลุ่มตะกร้าปอแก้ว	เลขที่ - หมู่ที่ ๑๑	นางสายฝน ตาคำ
กลุ่มแปรรูปอาหาร		
- กลุ่มแปรรูปอาหารจากสัตว์ ไก่ หมู แคนหมู	เลขที่ ๑๔๐ หมู่ที่ ๘	นายชลายุทธ จอมคำ
- กลุ่มเบญจมาศแปรรูปอาหาร	เลขที่ ๓๒๙/๑ หมู่ที่ ๗	นายศรีวรรณ เครือบุญมา
- กลุ่มทำขนมอบขนมไทยบ้านเวียงสุวรรณค์	เลขที่ ๑๐๘ หมู่ที่ ๙	นางกาญจน์ มีสุข
- กลุ่มกล้วยฉาบเกาะสถานี	เลขที่ ๖๙ หมู่ที่ ๔	นางสาคร คำดวง
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรเกาะหลวงแปรรูปพริก	เลขที่ ๔๔๑ หมู่ที่ ๘	
- กลุ่มแปรรูปขนม	เลขที่ ๙๔/๒ หมู่ที่ ๗	นางอรรณ น้อยเปียง
- กลุ่มบัวแก้วแปรรูปผักผลไม้	เลขที่ - หมู่ที่ ๖	นางสายธาร บัวแก้ว
กลุ่มน้ำพริกเผาลำไยบ้านเวียงสุวรรณค์	เลขที่ - หมู่ที่ ๙	น.ส.เบญจวรรณ ชัดติยากุล

๖.๘ แรงงาน

ในตำบลแม่เกาะ อาชีพหลักของคนในพื้นที่เป็นอาชีพรับจ้าง ด้วยตำบลแม่เกาะเป็นที่ตั้งของโรงงานขนาดใหญ่ คือ โรงไฟฟ้าและเหมืองแม่เกาะ ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าถ่านหินขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ มีกำลังการผลิตมากที่สุด ทำให้มีแรงงานในการขับเคลื่อนโรงไฟฟ้าทั้งเป็นคนในพื้นที่อำเภอแม่เกาะ/จังหวัดลำปาง นอกจากนี้ ยังมีแรงงานจากจังหวัดอื่นและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานผ่านทางบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากโรงไฟฟ้าแม่เกาะ ซึ่งทำให้มีประชากรแฝงในพื้นที่จำนวนมาก

อัตราการมีงานทำต่อกำลังแรงงานเป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นภาวะการมีงานทำในตลาดแรงงาน มีพบว่าอัตราการมีงานทำในภาคเกษตร มีสัดส่วนลดลง ทั้งนี้สาเหตุที่แรงงานในภาคเกษตรลดลงเนื่องมาจากสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเกษตรทำให้มีจำนวนแรงงานในภาคเกษตรลดลงส่งผลให้แรงงานในภาคเกษตรลดลงเนื่องจากแรงงานในภาคเกษตรส่วนใหญ่เคลื่อนย้ายสู่เข้าแรงงานนอกภาคเกษตร และเป็นช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – ๑๙) ส่งผลให้แรงงานในภาคเกษตรส่วนใหญ่ เคลื่อนย้ายสู่แรงงานนอกภาคเกษตรที่ไม่มากนักอันเนื่องจากอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตรส่วนใหญ่ได้รับ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – ๑๙)

อัตราการจ้างงานหรืออัตราากำลังแรงงาน จะมีลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานแบบเป็นวัฏจักร ภาคส่วนของเกษตรกรรมและช่วยครัวเรือนทำการเกษตร เมื่อเสร็จสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวก็จะ เคลื่อนย้ายไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมและเคลื่อนย้ายกลับมาภาคเกษตรอีกครั้งในฤดูเพาะปลูกวนเวียนใน ลักษณะเช่นนี้อย่างเป็นทางการทุกปี จึงอาจส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานในบางฤดูกาล

“แรงงานต่างด้าว” ช่วงตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จะพบว่า มีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานพื้นที่ ตำบลแม่เมาะ มีอัตราการจ้างแรงงานต่างด้าว (เดินทางเข้าเมืองถูกต้อง, ชาวเขาที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย และแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ) ที่ลดลง เนื่องจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่ได้มีการขยายและทดแทนโรงไฟฟ้าเดิมได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากพื้นที่ และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – ๑๙) ทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานมีความยุ่งยากมากขึ้น

๗ ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม

๗.๑ การนับถือศาสนา

เทศบาลตำบลแม่เมาะ มีผู้นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๙๙ ศาสนาคริสต์ ร้อยละ ๑ และมีสถาบันและองค์กรทางศาสนา ดังนี้

- วัดและสำนักสงฆ์ จำนวน ๑๕ แห่ง ดังนี้

(๑) วัดมงคลเกษตร	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยเป็ด
(๒) วัดหางสูง	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๓ บ้านหางสูง
(๓) วัดม่อนคีรีไชยแม่เมาะ	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๔ บ้านเมาะสถานี
(๔) วัดแม่ปง (ปงชัย)	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๕ บ้านปงชัย
(๕) วัดห้วยคิง	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยคิง
(๖) วัดเมาะหลวง	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๘ บ้านเมาะหลวง
(๗) วัดทุ่งกล้วยโพธาราม	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๘ บ้านเมาะหลวง
(๘) วัดใหม่มงคล	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๑๐ บ้านใหม่มงคล
(๙) วัดนาแหม	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาแหมพัฒนา
(๑๐) สำนักสงฆ์ใหม่เจริญธรรม	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยรากไม้
(๑๑) สำนักสงฆ์อัมพวันธรรมสถิต	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๓ บ้านหางสูง
(๑๒) สำนักสงฆ์แผ่นดินหวัด	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๕ บ้านปงชัย
(๑๓) สำนักสงฆ์รัตนคูหา	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๘ บ้านม่อน-ทุ่งกล้วย (เมาะหลวง)
(๑๔) สำนักสงฆ์เวียงสวรรค์	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๙ บ้านเวียงสวรรค์
(๑๕) สำนักสงฆ์เวียงหงส์ล้านนา	ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๑๒ บ้านเวียงหงส์ล้านนา

- โบสถ์ - แห่ง
- มัสยิด - แห่ง
- ศาลเจ้า - แห่ง

๗.๒ ประเพณีและงานประเพณี

(๑) ประเพณีปีใหม่เมือง (สงกรานต์)

ประเพณีปีใหม่เมือง หรือประเพณีสงกรานต์ เป็นประเพณีที่ปรากฏในเดือนเมษายน หรือเดือน ๗ เหนือ ประเพณีปีใหม่เมืองเป็นการเปลี่ยนศักราชใหม่ การเอาเดือนเมษายนเป็นเดือนแรกของปีนั้นอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อเรื่องการเปลี่ยนศักราชใหม่ และเป็นโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวได้มาอยู่รวมกันเพื่อทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ ดำหัว เล่นน้ำ และขอพรจากผู้ใหญ่อีกด้วย

วันสังขารล่อง ปัจจุบันถือเอาวันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปีเป็นวันสังขารล่อง เป็นวันแรกของกิจกรรมประเพณีปีใหม่เมือง หลังเที่ยงคืนวันที่ ๑๓ เมษายน จะมีการจุดประทัด ยิงปืน เพื่อส่งสังขารหรือไล่สังขาร (จะถือเอาตามเวลาสังขารล่องตามที่บอกในปฏิทินปีใหม่เมืองในปีนั้น เช่นบอกว่าสังขารจะล่องเมื่อ ๑๓ นาฬิกา ๓๐ นาที ๒๖ วินาที ชาวบ้านก็จะจุดประทัดเวลานั้นถือว่าไล่สังขาร) วันนี้สมาชิกในครอบครัวจะทำความสะอาดบ้านเรือน ทั้งบนเรือนและใต้ถุนบ้าน การทำความสะอาดเจ้าที่ ศาลพระภูมิ บางท้องถิ่นจะทำคานหามใส่ดอกไม้ ธูปเทียน ต้นดอก ต้นเทียน เรียกกันว่า “ต้นสังขาร” แล้วพากันแห่ขบวนเอาคานหามไปลอยน้ำเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ แต่ในบางพื้นที่จะเตรียมเสื้อผ้า(เอาที่เป็นตัวแทน)ในแต่ละคนในครอบครัวไปทำพิธีในวัดวันนี้โดยพับเสื้อผ้าให้เรียบร้อย ใส่ในสลุบหรือตะกร้าแล้วนำสลุบ(อ่านว่าสะ ตวง)ไปวางทับอีกทีแล้วไปทำพิธีในวัด เมื่อเสร็จจะเอาผ้าไปสะบัดที่แม่น้ำเชื่อว่าเป็นการสะบัดเคราะห์ บางพื้นที่จะมีการนำเชือกสายสิญจ์ของแต่ละครอบครัวเช่นในครอบครัวมี ๕ คนก็นำเชือกมา ๕ เส้นมา เชือกนั้นจะขุบน้ำมันเพื่อนำไปเผาเวลาทำพิธี และในวันนี้จะมีการสระเกล้า สระผมของตัวเอง ตามทิศที่เป็นมงคลซึ่งจะบอกในปฏิทินปีใหม่เมือง วันนี้สมาชิกในครอบครัวจะทำความสะอาดบ้านเรือน ทั้งบนเรือนและใต้ถุนบ้าน บางท้องถิ่นจะทำคานหามใส่ดอกไม้ ธูปเทียน ต้นดอก ต้นเทียน เรียกกันว่า “ต้นสังขาร” แล้วพากันแห่ขบวนเอาคานหามไปลอยน้ำเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์

วันพญาวัน เป็นวันที่ ๑๕ เมษายน ของทุกปี วันที่สามของประเพณีปีใหม่เมือง ถือเป็นวันเถลิงศกเปลี่ยนศักราชเริ่มต้นปีใหม่ วันนี้มีการทำบุญทางศาสนาแต่เช้าตรู่ และอุทิศกุศลไปถึงญาติผู้ล่วงลับ หรือเรียกว่า “ทานขันข้าว” (อ่านเสียงล้านนา “ตานขันเข้า”) หลังจากนั้นนำตุ๊กตากลบนกองเจดีย์ทราย และคนเฒ่าคนแก่ก็อยู่ร่วมพิธีเวียนทานเจดีย์ทราย ถวายช่อดุ๊ยปีใหม่ และฟังเทศนาธรรมอันสงสรวีใหม่ ช่วงบ่ายเป็นการรดน้ำดำหัว เพื่อขอขมาคนเฒ่าคนแก่ พ่อแม่ ครูอาจารย์ ไปสรงน้ำพระพุทธรูป เจดีย์ วันนี้คนล้านนาจะทัดดอกไม้นามปี เพื่อให้เกิดความเป็นมงคลแก่ชีวิต นอกจากนี้ ยังนิยมเริ่มต้นเรียนศาสตร์ศิลป์ต่างๆ เป็นต้นว่า มนต์คาถา สักยันต์ หรือทำพิธีสืบชะตา ขึ้นบ้านใหม่ ไหว้ครู และในหลายพื้นที่ยังมีกิจกรรมแห่ไม้ค้ำศรี หรือไม้ค้ำโพธิ์ เพื่อสืบต่ออายุพระศาสนา และค้าขูดหนูนให้แก่ชีวิตเจริญรุ่งเรือง

วันปากปี เป็นวันที่ ๑๖ เมษายน ของทุกปี วันที่สี่ของประเพณีปีใหม่ จัดว่าเป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่งในเทศกาลปีใหม่เมือง ถือเป็นวันแรกของปี วันนี้นักล้านนาจะมารวมตัวกันเพื่อทำบุญเสกไถ่บ้าน หรือส่งเคราะห์บ้าน บางแห่งอาจจะต่อด้ายพิธีสืบชะตาหมู่บ้าน และพากันไปขอขมา คำหัว พระเถระผู้ใหญ่ตามวัดต่างๆ คำหัวผู้อาวุโส ผู้นำชุมชน ในตอนค่ำของวันนี้จะมีการบูชาเทียน สืบชะตา ลดเคราะห์ รับโชค เพื่อให้เกิดความเป็นมงคลแก่ครอบครัว ความเชื่อบางประการเกี่ยวกับวันปากปี ชาวล้านนาจะกิน “แกงขนุน” หรือภาษาชาวบ้านเรียกว่า “แกงป่าขนุน” กันทุกครอบครัว เพราะเชื่อว่าจะหนุนชีวิตให้เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เหตุผลของการทานแกงขนุนดังกล่าว อาจจะมาจากชื่อขนุน ที่มีความหมายถึงการเกี่ยวพัน คำจุน ครอบครัวให้เจริญรุ่งเรืองหรือตลอดปีของคนล้านนา และในตอนเย็นในบางพื้นที่(บางพื้นที่อาจไม่กระทำ)ยังจะมี ต้าวตั้งสี่หรือท้าวตั้งสี่(เทพทั้งสี่พระองค์อาจหมายถึงพระพรหมผู้มีสี่หน้า) ซึ่งมีลักษณะเป็นเสามีไม้ขัดกันเป็นสี่มุม แล้วแต่ละมุมจะมีใบตองที่ใส่เครื่องบูชาทั้งสี่ด้านหรือเรียกว่า ควก ในทางภาษาล้านนา รวมทั้งที่ด้านล่างบนพื้นดินก็จะมีอีกหนึ่งอันเพื่อบูชาพระแม่ธรณี เชื่อว่าจะเกิดสิริมงคลต่อบ้าน การกระทำนี้จะทำกันเป็น หมั่ง หรือแปลว่า บ้านที่อาศัยร่วมกันใกล้เคียงที่ไม่มีรั้วกันเหมือนเป็นวงเดียวกัน ถ้ามีรั้วกันจะถือว่าอีก หมั่ง แต่ละหมั่งก็จะมีต้าวตั้งสี่อยู่ ผู้ที่กระทำพิธีภาคเหนือเรียก ปู่จ่านหรือมัททายก นั้นเองและในวันนี้จะมีการบูชาเทียนปีใหม่ในช่วงค่ำขึ้นมาอีกเวลา จะเป็นพิธีกรรมในส่วนของครอบครัวที่จะกระทำกันในบ้านเรือนของตน พิธีกรรมดังกล่าวคือ การจุดเทียนบูชาบ้านเรือนหรือคนล้านนาเรียกว่า ตามเทียนปู่จ่าพระเจ้า โดยเทียนดังกล่าวจะมีอยู่สามเล่ม คือ เทียนบูชาลดเคราะห์ เทียนบูชาสืบชะตา และเทียนบูชาโชคลาภ โดยมีการปลุกเสกโดยพระหรือมัททายก(ปู่จ่าน)บางท้องถิ่นจะมีการ “ตามซี้สายเท่าอายุ” (การจุดเส้นไฟเท่าจำนวนอายุ) ซี้สายหรือเส้นไฟนี้จะทำมาจากเส้นด้ายพื้นเมือง นำไปชุบซี้ผึ้งหรือไขมัน หรือน้ำมันมะพร้าว ปัจจุบันนิยมชุบน้ำมันพีชที่ใช้ในครัวเพราะง่ายดี พอคั่วลง ก็จะเอาซี้สายเท่าอายุไปจุดบูชาที่ลานพระธาตุเจดีย์ในวัด หรืออาจจุดที่ลานทรายหน้าพระวิหาร ตรงที่สายตาพระเจ้าตก หรืออาจจุดที่ลานบ้านของตัวเองก็ได้ การตามซี้สายเท่าอายุนี้ บางท่านก็ว่าเป็นการเผาอายุสังขารเก่าให้พ้นไป บางท่านก็ว่าเป็นการเผาเสนียดจัญไร อุบาทว์ อาถรรพณ์ ซัดขงต่างๆ ที่ติดตัวเรามาให้หมดสิ้นไป บางท้องถิ่นก็ให้เพิ่มซี้สายไปอีกเส้นหนึ่ง ถือว่าเป็นการสืบชะตาตัวเรา ให้รุ่งเรืองรุ่งโรจน์ประดุจเปลวไฟในปีใหม่ที่มาถึงนี้

(๒) ประเพณีล่องสะเปา (ลอยกระทง)

ล่องสะเปา เป็นประเพณีดั้งเดิมของจังหวัดลำปาง ซึ่งคล้ายกับประเพณีลอยกระทงของจังหวัดอื่นๆ ในเมืองไทย การล่องสะเปา เป็นวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่มีเฉพาะจังหวัดลำปาง

ล่องสะเปาเป็นภาษาพื้นเมือง หมายถึง การนำเรือสำเภาลอยไปตามลำน้ำ มีรูปร่างคล้ายเรือสำเภา ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ ซึ่งไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเช่น ต้นกล้วย ใบตอง มะละกอ ไม้ไผ่ ตกแต่งประดับประดาด้วยดอกไม้ กระดาษสี ในสะเปาจะใส่เครื่องนุ่งห่ม อาหารคาวหวาน ยาสูบ หมาก พลูดอกไม้ธูป เทียน ฯลฯ ลงไปด้วย

ล่องสะเปา เป็นประเพณีที่มาจากความเชื่อว่าเป็นการนำสิ่งของเดินทางไปด้วยเรือสำเภา เพื่อเตรียมไว้ใช้สำหรับภพหน้า และยังถือว่าเป็นการฝากกุศลไปหาดวงวิญญาณผู้ล่วงลับ นอกจากนั้นยังถือเป็นการลอยทุกข์โศก เป็นการบูชาและขอขมาแม่น้ำอีกด้วย

(๓) ประเพณีสงกรานต์พระพุทธรูปสามองค์

พื้นที่อำเภอแม่เมาะ นับเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีชุมชนอาศัยตั้งรกรากมาตั้งสมัยโบราณ ทำให้มีรากฐานทางประเพณีวัฒนธรรม และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่หลายประการสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน หนึ่งในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของอำเภอแม่เมาะ ก็คือ พระพุทธรูปโบราณ ๓ องค์ ซึ่งปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่เมาะ ตรงข้ามกับวัดเมฆาหลวง บ้านเมฆาหลวง ตำบลแม่เมาะ

แต่เดิมพระพุทธรูปโบราณทั้งสามองค์ประดิษฐานอยู่ที่วัดเมาะหลวงเก่า หลังจากมีการขอใช้พื้นที่เพื่อการทำเหมืองแร่ลิกไนต์ จึงได้ย้ายมาประดิษฐานในพื้นที่วัดเมาะหลวงปัจจุบัน เมื่อปี ๒๕๓๕ และเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ ได้ย้ายมาวางศิลาฤกษ์ ในพื้นที่ปัจจุบัน โดยพระพุทธรูปสามองค์มีความแตกต่างกันโดยที่พระพุทธรูปองค์กลางและองค์ขวาสุด สร้างโดยช่างฝีมือชาวไทยใหญ่ ได้รับอิทธิพลด้านศิลปะมาจากประเทศจีน มีลักษณะพระพักตร์ พระโอษฐ์ พระเนตร พระกรรณใหญ่ แต่องค์กลางเคยเกิดอุบัติเหตุทำให้ต้องบูรณะพระเศียรใหม่ โดยช่างชาวพริญชัย (ลำพูน) ในอดีต จึงมีพุทธลักษณะแบบล้านนา และองค์ซ้ายสุด เป็นองค์ที่สร้างหลังสุดในยุคร้อยกว่าปีที่แล้ว โดยพ่อหนานเกษม เขมชะจารี นอกจากนี้บริเวณรอบอาคารประดิษฐาน ยังมีต้นโพธิ์ ๒ ต้น ที่ชุมชนนิยมนำไม้ค้ำครีมาค้ำเพื่อสะเดาะเคราะห์สืบชะตา รวมถึงมีต้นตะเคียนโบราณอายุหลายร้อยปีขุดได้จากบ่อเหมืองอยู่บริเวณด้านหน้าอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันในช่วงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมถึงวันสงกรานต์ พุทธศาสนิกชนในตำบลแม่เมาะ จะร่วมทำพิธีสักการะ สรงน้ำพระพุทธรูปทั้งสามองค์ เพื่อความเป็นสิริมงคล ในโอกาสขึ้นปีใหม่เมือง

(๔) ประเพณีสรงน้ำพระธาตุแผ่นดินหวัด

แผ่นดินหวัด ตั้งอยู่บ้านปางชัย หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่เมาะ ความหมายของแผ่นดินหวัด คือ ภูมิประเทศที่ถูกทางน้ำหรือสายน้ำกัดเซาะเป็นร่องลึกหรือกัดเซาะจนเป็นหน้าผาชัน ทำให้แผ่นดินขาดออกจากกันจึงเรียกเป็นคำพื้นเมืองภาคเหนือว่า “แผ่นดินหวัด” การกัดเซาะของน้ำตามพื้นที่ซึ่งเป็นหินชนิดต่างๆ ไม่สม่ำเสมอเท่ากัน ทำให้เกิดแก่งหินรูปทรงแปลกๆ เช่น เป็นแท่งคล้ายพระธาตุเจดีย์บ้าง คล้ายรูปสัตว์บ้าง จึงทำให้ขนานนามภูมิลักษณะพื้นที่ส่วนนั้นเป็น “สันหมแม่ต๋อง” คล้ายรูปสุกรมอนนอนอยู่ หากพิจารณาพื้นที่ที่ค้ำสภาพไม่ถูกน้ำกัดเซาะจะพบว่ามีก้อนกรวดจำนวนมากยึดกันแน่นทำให้กระแสน้ำไม่เซาะ เช่นแผ่นดินที่แข็งระดับต่างๆ กัน จึงทำให้พื้นที่หลายแห่งที่ไม่ถูกกัดเซาะของน้ำเมื่อกัดเซาะจนหมดกลางเป็นแท่งหินยอดแหลมเป็นบริเวณกว้างซึ่งสามารถตกแต่งสภาพแวดล้อมพืชพรรณไม้ต่างๆ ให้เหมาะแก่การเดินทางขึ้นชมกับธรรมชาติภูมิสภาพของแท่งหินลักษณะของพื้นแผ่นดินมีความสูงต่ำแตกต่างกันในส่วนพื้นที่ลุ่มต่ำอาจเกิดจากการทับถมเป็นเวลานานเมื่อถูกน้ำท่วมจะทรุดตัวต้นไม้อายุที่เกื้อหนุนเมื่อตายไปก็ทับถมกันหลายชั้น นานนับเข้าก็เปลี่ยนสภาพเป็นถ่านหินส่วนกระแสน้ำที่พัดพาก้อนกรวดขนาดต่างๆ ก็ทับถมเป็นพื้นที่ระดับสูงตามริมห้วย นอกจากนี้เมื่อลาวาภูเขาไฟไหลหลากเข้าท่วมบ้าน เมื่อลาวาแห้งแข็งตัวก็จะมีแร่ธาตุต่างๆ เช่น บะซอลท์ ซึ่งมีรุกรุนเกลือนกลาดทั่ว พื้นที่ส่วนนี้จึงจะมีระดับสูงกว่าพื้นที่ส่วนที่ลาวาไหลไปไม่ถึง ความเชื่อของชุมชนเนื่องจากบริเวณแผ่นดินหวัดเป็นที่ตั้งของบ้านปางชัยและหมู่บ้านใกล้เคียงประชากรจำนวนหนึ่งอพยพมาจากเมืองอื่น เช่น มาจากจังหวัดแพร่ จึงทำให้เกิดเรื่องเล่าว่าผู้คนที่ยอพยพได้นำดินแดงที่แพะเมืองผีมาโรยไว้ที่บริเวณแผ่นดินหวัด ทำให้มีดินแดงอยู่เป็นพื้นดินชั้นบน ซึ่งมีใช่เป็นลาวาภูเขาไฟ นอกจากนี้กลุ่มผู้อพยพที่เป็นชาวไทยลาว ยังเชื่อว่ารูปทรงของแท่งหินแห่งหนึ่งใกล้หน้าผามีลักษณะคล้ายพระธาตุ ทำให้เชื่อว่าอาจจะมีการสร้างพระธาตุไว้นานแล้ว ในเวลาต่อมาพระธาตุได้พังทลายเพราะกระแสน้ำเซาะเหลือเพียงต้นไม้อายุ จึงทำให้เกิดการทำบุญบูชาพระธาตุและการจุดบั้งไฟเพื่อขอฝนให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ก่อนเข้าสู่ฤดูฝน โดยกำหนดวันทำพิธีคือ “วันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เหนือ” ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน งานประเพณีดังกล่าวจะมีการทำบุญเลี้ยงพระสงฆ์ในภาคเช้า ฟังธรรมและมีการแสดงมหรสพแบบพื้นบ้าน ตลอดจนมีการจุดบั้งไฟในภาคบ่าย ในปัจจุบันพิธีกรรมจัดขึ้นใหญ่โต มีการออกร้านจำหน่ายสินค้า การชมมวย ดนตรีพื้นเมือง ส่วนพิธีสงฆ์จัดทำอย่างสมบูรณ์แบบ ในการจัดบั้งไฟไม่ปรากฏ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในด้านอัคคีภัยของบ้านเรือน โดยเทศบาลตำบลแม่เมาะมีส่วนช่วยเหลือในการจัดงานวันฉลองเทศกาลแผ่นดินหวัด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอแม่เมาะ

(๕) ประเพณีแห่ช้างผ้า

ประเพณีแห่ช้างผ้า เป็นประเพณีของชาวไทยใหญ่หรือชาวเงี้ยวที่อาศัยอยู่ในบริเวณบ้านแม่หลวงในอดีต ซึ่งแต่เดิมนั้น ช้างเป็นสัตว์สำคัญในการทำอาชีพป่าไม้ การถวายช้างผ้ามีตำนานมาจากเรื่องเล่าในอดีตว่า มีช้างลากไม้เดินไปติดหล่มขึ้นมาไม่ได้ ชาวบ้านจึงได้ขนบานจะหาช้างเผือกมาถวายผีเจ้าที่แก่บน หากนำช้างขึ้นมาได้ปรากฏว่าช้างขึ้นมาจากหล่มได้จริง แต่ชาวบ้านไม่สามารถหาช้างเผือกมาแก่บนได้ จึงนำผ้ามาทำเป็นตัวช้างถวายแทน จนภายหลังได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณีโดยปัจจุบันทุกๆช่วงเทศกาลสงกรานต์ ชาวบ้านจะทำช้างผ้าพร้อมด้วยขบวนแห่ ที่ประกอบด้วยเครื่องคร่ำทวนและปัจจัยต่างๆ แห่นรอบอุโบสถ ๓ รอบ ในบรรยากาศสนุกสนาน มีการละเล่นเอาช้างผ้ามาชนกัน สร้างความสนุกสนานและสามัคคีของคนในชุมชน ก่อนนำปัจจัยถวายแก้ววัด ซึ่งเมื่อวันที่ ๑๕-๑๖ เมษายนที่ผ่านมา มีการแห่ช้างผ้าที่วัดทุ่งกล้วยโพธาราม, วัดแม่หลวง ตำบลแม่เมาะ และวัดหัวฝาย ตำบลบ้านดง ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีหนึ่งเดียวในประเทศไทย ที่ยังคงอนุรักษ์และสืบสานมาอย่างต่อเนื่องในทุกๆปี

(๖) บูชาศาลหลักเมือง

โดยทั่วไป ศาลหลักเมืองจะอยู่ประจำแต่ละจังหวัดลำปาง แต่ที่อำเภอแม่เมาะเป็นแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีศาลหลักเมืองประจำอำเภอ ซึ่งอดีตเคยอยู่คู่กับหมู่บ้านแม่หลวง ชุมชนใหญ่ในอดีตของอำเภอแม่เมาะ ต่อมาหลังจากการขอเข้าใช้พื้นที่ของ กฟผ.แม่เมาะ เพื่อการทำเหมือง ได้มีการอพยพราษฎรบ้านแม่หลวง พร้อมอัญเชิญศาลหลักเมืองมาอยู่ ณ บริเวณข้างที่ทำการอำเภอแม่เมาะ โดยพิธีบวงสรวงศาลหลักเมืองจะจัดขึ้นทุกๆปี ในช่วงหลังเทศกาลสงกรานต์ พร้อมๆกับการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในตำบลแม่เมาะ โดยมีส่วนราชการ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมบวงสรวงสักการะจำนวนมาก เพื่อความเป็นสิริมงคลในปีใหม่เมืองแก่อำเภอแม่เมาะและชุมชนในพื้นที่

๗.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลแม่เมาะ เป็นภูมิปัญญาที่ชาวบ้านคิดขึ้นและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธี-องค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ภูมิปัญญาของตำบลแม่เมาะที่ยังคงหลงเหลือและสืบทอดต่อกันมามีหลากหลาย และมีปราชญ์ชาวบ้านสืบทอดให้แก่บุคคลรุ่นหลังต่อไป ดังนี้

❖ นายมนัส บันดี	<u>ภูมิปัญญาด้าน</u>	ทำกลอง กลองมอเงิง กลองแหว กลองเงี้ยว กลองทิ้งถั่ง และซอหมแซมกลองทุกชนิด
❖ นายอภิเชก บันดี	<u>ภูมิปัญญาด้าน</u>	ศิลปะ (ดนตรี วรรณกรรมพื้นบ้าน ประติมากรรม)
❖ นายบุญส่ง หล่ายแก้ว	<u>ภูมิปัญญาด้าน</u>	เครื่องคร่ำสี่ขาทำบุญบ้าน หรือทำบุญส่วนบุคคล
❖ นายศิริพงศ์ วงศ์เปี้ย	<u>ภูมิปัญญาด้าน</u>	ตีกลองปู่จา
❖ นายแดง ทนินชัย	<u>ภูมิปัญญาด้าน</u>	ตีกลองปู่จา
❖ นายชำนาญ อ้อธิวงค์	<u>ภูมิปัญญาด้าน</u>	ตีกลองยาว
❖ นางรวงทอง รักษ์สกุล	<u>ภูมิปัญญาด้าน</u>	นาฏกรรม (ดนตรี – นาฏศิลป์พื้นเมือง)
❖ นายเกษม เขมจารี	<u>ภูมิปัญญาด้าน</u>	จิตรกรรมและประติมากรรมพื้นบ้าน

❖ นายอรุณ แก้วคิด	ภูมิปัญญาด้าน	โรงเรียนแก้งจน
❖ นายติศา สุวรรณมณี	ภูมิปัญญาด้าน	แต่งบทคำว จ้อย ซอ
❖ นางไหล่วังศ์จักร	ภูมิปัญญาด้าน	ขับร้อง คำว จ้อย ซอ

ภาษาท้องถิ่นของตำบลแม่เมาะ มีภาษาเหนือ (ล้านนา) หรือที่ชาวบ้านในภาคเหนือเรียกว่า “กำเมือง” ในปัจจุบันชาวตำบลแม่เมาะโดยเฉพาะวัยรุ่นได้หันมาใช้ภาษาไทยกลางกันมากขึ้น เพราะวัยรุ่นเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาที่ดีเทียบเท่ากับคนในภาคกลางหรือกรุงเทพมหานคร แต่คนทั่วไปและคนเฒ่าคนแก่ยังใช้ภาษาเหนือเป็นภาษาหลักกันอยู่ ทั้งนี้ชาวตำบลแม่เมาะส่วนใหญ่จะสามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาเหนือของท้องถิ่นตนเองและภาษาไทยกลาง

๗.๔ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกในตำบลแม่เมาะ ได้รับการพัฒนาด้วยกลุ่มอาชีพที่เทศบาลตำบลแม่เมาะได้ส่งเสริมและสนับสนุน จัดอบรมให้ความรู้ พัฒนาผลิตภัณฑ์ จนเป็นที่รู้จักทั้งในระดับพื้นที่ จังหวัด และประเทศ ดังนี้

- **น้ำพริกกรอบสมุนไพร**
 - ประเภทผลิตภัณฑ์อาหาร โดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- **เชิงเทียนดอกบัว**
 - ประเภทสมุนไพรไม่ใช่อาหาร โดยกลุ่มอัปศิลาตล บ้านบงชัย หมู่ที่ ๕
- **ดอกไม้ผ้าใยบัว**
 - ประเภทของใช้ ของประดับ ตกแต่ง ที่ระลึก โดยกลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้ผ้าใยบัว บ้านทางสูง
- **รูปพระบรมฉายาลักษณ์ ร.๕ (ภาพนูนต่ำ)**
 - ประเภทของใช้ ของประดับ ตกแต่ง ที่ระลึก โดยกลุ่มศิลปลายนูนต่ำ บ้านทางสูง หมู่ที่ ๓
- **ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวจากสมุนไพร**
 - ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยกลุ่มอาชีพสมุนไพรลำเพย บ้านเวียงสวรรค์ หมู่ที่ ๙
- **ลูกประคบ**
 - ประเภทสมุนไพร โดยกลุ่มนวดแผนไทยบ้านเวียงสวรรค์ หมู่ที่ ๙
- **ผ้าห่มนวม**
 - ประเภทของใช้ โดยกลุ่มตัดเย็บผ้าห่มบ้านเวียงสวรรค์
- **สบู่จากสมุนไพร**
 - ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยกลุ่มสบู่สมุนไพร บ้านใหม่มงคล
- **แหนมแปรรูป**
 - ประเภทอาหาร โดยกลุ่มแปรรูปอาหารจากสัตว์ แหนม แคบหมู

๘. ทรัพยากรธรรมชาติ

๘.๑ ทรัพยากรน้ำ

อำเภอแม่เมาะมีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำจาง แม่น้ำแม่เมาะ แม่น้ำแม่ขาม และมีลำธารธรรมชาติอีกหลายสายซึ่งอยู่ใกล้กับที่ตั้งโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จึงมีการสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ คือ เขื่อนแม่จาง อ่างเก็บน้ำห้วยทราย และอ่างเก็บน้ำห้วยเป็ด เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตกระแสไฟฟ้า นอกจากนี้จะมีประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าแล้วยังใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร ทำนา ทำสวน ทำไร่ของเกษตรกรเพื่อนำผลผลิตมาบริโภคในชุมชนและส่งขายเป็นรายได้

ตำบลแม่เมาะแม่ไม่มีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน แต่ยังคงอยู่ในเขตพื้นที่ลำน้ำแม่เมาะ ไหลผ่านบ้านทางสูง บ้านห้วยเป็ด มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยไคร้ , ห้วยป่าไผ่, ห้วยจำปาเดาะ, ห้วยเป็ด, ห้วยแม่เมาะ, ห้วยคิง, ห้วยแม่ปง, ห้วยน้ำงาม, ห้วยเก้างาม, ห้วยป่าคำ, ห้วยจำปง, ห้วยจำน้อย เป็นต้น ซึ่งลำน้ำหนองน้ำเหล่านี้ แม้วาในฤดูฝนจะมีน้ำมาก (ปริมาณฝนในช่วงฤดูฝน ทั้งสิ้น ๒๑๒.๕ มิลลิเมตร) แต่ด้วยสภาพพื้นที่ความชันทำให้น้ำไหลและล้นเข้าพื้นที่หมู่บ้าน แต่ในฤดูแล้งกลับไม่มีน้ำเพียงพอที่จะทำการเกษตร (ปริมาณฝนในช่วงฤดูแล้ง ทั้งสิ้น ๒๓ มิลลิเมตร)

นอกจากแหล่งน้ำธรรมชาติแล้ว ตำบลแม่เมาะยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยไคร้ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ (แหล่งน้ำสำหรับประปาภูมิภาค อำเภอแม่เมาะ), อ่างเก็บน้ำห้วยคิงตอนบน บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘, อ่างเก็บน้ำห้วยคิงตอนล่าง บ้านห้วยคิง หมู่ที่ ๖, อ่างเก็บน้ำบ่อเงินผืน บ้านเมาะสถานี หมู่ที่ ๔, อ่างเก็บน้ำแม่เมาะสถานี บ้านเมาะสถานี หมู่ที่ ๔, อ่างเก็บน้ำแม่ปง บ้านปงชัย หมู่ที่ ๕ และอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไผ่ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘, สระน้ำเฉลิมพระเกียรติ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘, สระเก็บน้ำบ้านนาแฉมพัฒนา หมู่ที่ ๑๑ ถือเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ประชาชนใช้ในการทำเกษตรกรรม และการอุปโภคบริโภค (สำหรับน้ำประปาทั้งส่วนภูมิภาคและหมู่บ้าน)

๘.๒ ทรัพยากรดิน

ลักษณะของดินในอำเภอแม่เมาะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินทราย ดินเหนียว ค่อนข้างแห้งแล้ง บางแห่งก็มีความอุดมสมบูรณ์สามารถทำการเกษตรได้ ส่วนดินบริเวณที่ตั้งโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ส่วนใหญ่เป็นดินทราย ดินเหนียว การทำเหมืองถ่านลิกไนต์ต้องทำการขุดเปิดหน้าดินออกเป็นชั้นๆ ดินที่ขุดใช้ในการถมและปรับสภาพพื้นที่บางส่วนนำไปใช้ในการปลูกต้นไม้ ทำถนน ทำให้สภาพหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่อดินและสัตว์หลายชนิด ส่วนดินในบ่อเหมืองจะมีลักษณะเป็นดินที่มีซากดึกดำบรรพ์ (Fossil) ปนอยู่ ได้แก่ ชากจำพวก หอย ปลา และพืช เป็น แสดงให้เห็นว่าบริเวณนี้เคยเป็นทะเลมาก่อนตามลักษณะการเกิดถ่านหินลิกไนต์

๘.๓ ทรัพยากรหิน

อำเภอแม่เมาะ เป็นพื้นที่ภูเขาไฟเก่า หินที่พบในบริเวณแม่เมาะเป็นหินภูเขาไฟ จำพวกหินอัคนี หินบะซอลต์ และมีหินตะกอน เช่น หินโคลน หินดินเหนียว นอกจากนี้ ยังพบก้อนไม้กลายเป็นหิน เช่น ถ่านหินลิกไนต์ที่ยังคงสภาพให้เห็นเป็นท่อนไม้ ซึ่งจากการสำรวจจุดเริ่มบุกเบิกชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่เมาะเคยพบถ่านหินลิกไนต์ส่วนที่โผล่บนผิวดิน เนื่องจากถูกน้ำกัดเซาะ พอถึงหน้าแล้งเกิดไฟป่าเมื่อไฟสงบแล้วปรากฏว่าถ่านหินนั้นยังติดไฟอยู่จึงเรียกว่า “ถ่านไม้หิน” เมื่อนักสำรวจชาวอเมริกันทราบเรื่องจึงได้เริ่มมีการสำรวจขึ้น นอกจากนี้ในบริเวณใกล้เคียงมีภูเขาสำคัญ คือ ดอยผาซ่าง ดอยผาผึ่ง และดอยเล็กๆ อีกหลายลูกเป็นภูเขาหินปูน

๔๔ ทรัพยากรป่าไม้

อำเภอแม่เมาะเคยมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ทั้งไม้สัก ไม้มะค่า ไม้เต็ง ไม้รัง และป่าเบญจพรรณ มีสัตว์ป่า เช่น เก้ง กวาง กระต่าย ไก่ป่าชุกชุม ชาวบ้านไม่ทำมาหากินเลี้ยงชีพด้วยการหาของป่าจำพวกเห็ด หน่อไม้ ผักหวาน หาปลาตามลำห้วยในป่า ต่อมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นมีการขยายที่ทำกิน บุกรุกเข้าไปในพื้นที่ป่า อีกทั้งตัดไม้ใหญ่มาแปรรูปขายเป็นไม้กระดาน เป็นไม้เสา เครื่องเรือน แหียง เตียง โต๊ะ ตู้ เมื่อไม้ใหญ่หมดลงก็ตัดไม้ขนาดเล็ก เช่น ไม้ไผ่ ตลอดจนเศษไม้พื้นจนป่าถูกทำลายร่อยหรอเสื่อมโทรม สัตว์ป่าถูกล่ามาขาย บางส่วนก็อดอาหารและน้ำตายจนแทบไม่เหลือให้เห็นในปัจจุบัน เมื่อมีการประกาศปิดป่าห้ามตัดไม้และล่าสัตว์มีการรณรงค์ให้ปลูกป่าทดแทน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการฟื้นฟูสภาพป่า ทางองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ปลูกไม้สักเพื่อการค้าและการอุตสาหกรรมทดแทนการทำลายป่า จึงทำให้แม่เมาะเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป

ในส่วนของโรงไฟฟ้าแม่เมาะมีการเปิดหน้าดินทำเหมืองลิกไนต์ก่อสร้างอาคารสถานที่ต่างๆ การใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ ตลอดจนการอพยพบ้านเรือนราษฎรออกจากบริเวณที่ดำเนินการทำเหมืองเป็นการทำลายป่าและที่อยู่ของสัตว์ป่าในพื้นที่กว้างขวาง ทำให้ระบบนิเวศในป่าและชีวบริเวณเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในระยะที่เริ่มการก่อสร้าง แต่ต่อมาทางการไฟฟ้าแม่เมาะได้มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฟื้นฟูสภาพเหมืองปลูกป่าทดแทนโดยใช้พันธุ์ไม้ในท้องถิ่น เช่น สัก เสียน ซ้อ สะเดา กระถินณรงค์ ประตู่ มะเกลือ มะขาม ทำให้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น สัตว์ป่าเริ่มกลับมาอยู่อาศัย แต่ป่าไม้ธรรมชาติยังคงสภาพแห้งแล้ง ป่าไม้ในตำบลแม่เมาะ ที่พบในพื้นที่มีลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ บริเวณบ้านปางชัย หมู่ที่ ๕ และป่าเต็งรัง ดินภูเขาไฟ บริเวณบ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘ ลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง พื้นที่ป่าไม้ไม่รกทึบ มีต้นไม้นขนาดเล็กและขนาดกลาง

๔๕ ทรัพยากรแร่

ในพื้นที่แม่เมาะ มีถ่านลิกไนต์อยู่ในตระกูลถ่านหิน (Coal) ซึ่งกำเนิดมาจากซากพืชทับถมกันเมื่อหลายสิบล้านปี ต่อมาเมื่อตะกอนดินทรายปิดทับถมและมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นผิวโลก รวมทั้งได้รับความร้อนจากภายในโลกเป็นเวลานานทำให้ซากพืชที่ทับถมกันเป็นถ่าน พิต ซึ่งเป็นลำดับเริ่มต้นของกระบวนการเกิดถ่านหินเมื่อกาลเวลาผ่านไปอีกหลายสิบล้านปี พิตก็แปรสภาพเป็นถ่านหิน ถ่านหินแบ่งเป็น ๔ ประเภทใหญ่ๆ คือ ถ่านหินลิกไนต์ ซับบิทูมินัส บิทูมินัส และแอนทราไซต์

๔๖ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

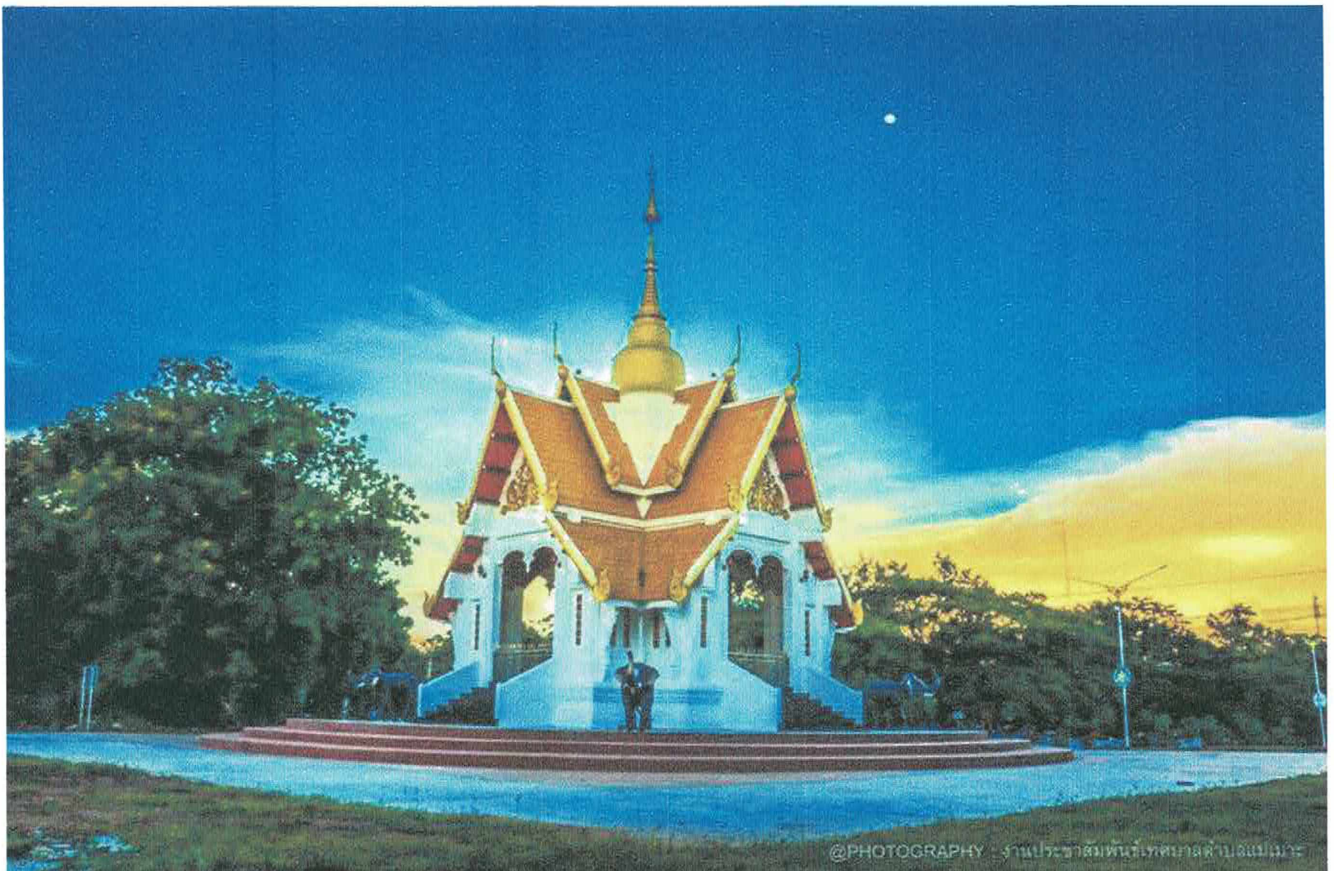
ในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ทั้งแหล่งน้ำ ภูเขา ป่าไม้ และถ้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

- เขื่อนแม่ขาม
- อ่างเก็บน้ำห้วยคิงตอนบน
- ลำห้วยไคร้
- ภูเขาไฟจำป่าแดด บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- แผ่นดินหวืด บ้านปางชัย หมู่ที่ ๕
- ถ้ำเทพสถิตย์ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- ถ้ำดอยน้อย บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- ถ้ำผางัม บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- ถ้ำดอยงู บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๘
- สวนพฤกษชาติ เหมืองลิกไนต์
- ทุ่งดอกบัวตอง กฟผ.แม่เมาะ

ส่วนที่ ๒ สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในท้องถิ่น

๑. ศาลหลักเมืองอำเภอแม่เมาะ

อำเภอแม่เมาะ มีผู้คนอพยพมาตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๕๗ โดยได้มีชนเผ่าไทยใหญ่หรือชาวเงี้ยวตระกูลพม่าได้รวมตัวกันเพื่อมาตั้งรกรากอยู่ตามลำน้ำแม่เมาะ โดยได้มีการจัดตั้งหมู่บ้านหรือเมืองขึ้นชื่อหมู่บ้านเมาะหลวง และได้ตั้งเสาหลักเมืองของเมืองเมาะขึ้น ตลอดจนถึงการอัญเชิญเจ้าพ่อหลักเมืองมา เพื่อดูแลปกป้องรักษาดูแลชาวบ้านที่อาศัยอยู่เมืองแม่เมาะให้อยู่เย็นเป็นสุขกันอย่างถาวรมา ต่อมา กพผ.แม่เมาะ ต้องการใช้พื้นที่ขยายเหมือง จึงได้อพยพราษฎรบ้านเมาะหลวงทั้งหมู่บ้านออกจากพื้นที่เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๔ จึงได้อัญเชิญเจ้าพ่อหลักเมืองมาอยู่ ณ กพผ.แม่เมาะ จัดให้อยู่แห่งใหม่ โดยได้ทำพิธีอัญเชิญบวงสรวงครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ในปีต่อมา คณะกรรมการเห็นว่า เสาหลักเมืองไม่มีหลังคา จึงได้ทำการรื้อถอนเสาหลักเมืองเพื่อก่อสร้างอาคารใหม่ให้มีหลังคา และได้เปลี่ยนเสาหลักเมืองที่กลิ้งมาสวยงามจนเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๐ คณะกรรมการได้ทำพิธียกเสาหลักเมืองขึ้นอีกครั้ง โดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางในขณะนั้น คือนายเฉลิมพล ประทีปะวณิช เป็นประธานยกเสาและบวงสรวงจนเสร็จพิธี และเมื่อปี ๒๕๕๕ คณะกรรมการฯ ได้เห็นว่าหลักเมืองอำเภอแม่เมาะ มีความทรุดโทรมและมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันที่จะก่อสร้างอาคารศาลหลักเมืองขึ้นใหม่ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างจากเทศบาลตำบลแม่เมาะ และได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จในช่วงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ และได้มีการจัดพิธีอัญเชิญและบวงสรวงศาลหลักเมืองอำเภอแม่เมาะ อีกครั้งในวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งได้รับเกียรติจากนายอำเภอแม่เมาะนายนิมิต ผดุงศิลป์ไพโรจน์ เป็นประธานในพิธีบวงสรวงศาลหลักเมืองจนเสร็จพิธี

๒ วัดทุ่งกล้วยโพธาราม

วัดทุ่งกล้วยโพธาราม ตั้งอยู่ ณ หมู่บ้านทุ่งกล้วย หมู่ที่ ๘ ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ตามประวัติการสร้างวัดทุ่งกล้วยเป็นวัดที่มีความสำคัญควบคู่ไปกับวัดเมาะหลวงลักษณะสร้างขึ้นโดยชาวไทยญวนหรือชาวพื้นเมืองปัจจุบันเหลือเพียงหลักฐานกำแพง กุฏิขนาดเล็กฐานอาคารรูปวงกลมและสิ่งคู่ด้านหน้าทางเข้าประตูทางทิศใต้ สิ่งคู่หน้าวัดทุ่งกล้วยสร้างขึ้นโดย พ่่าซอ ซึ่งเดินทางมาจากเมืองมณฑลเซเลย์ เพื่อทำกิจการค้าไม้ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๕ ในฐานะของคหบดีได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์วัด ปัจจุบันเป็นวัดที่การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมโดยเฉพาะเรื่องการอนุรักษ์คำเมือง มีการเขียนป้ายคติคำสอนเป็นภาษาเมืองหรือภาษาล้านนาก้านั้นยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยมีห้องเรียนคอมพิวเตอร์ วัดทุ่งกล้วยโพธารามสันนิษฐานว่าสร้างมาแล้วประมาณ ๔๐๐ ปี ได้รับวิสุงคามสีมา พระครูมัญญกิจปีชา ดร.วุฒิการศึกษาปริญญาเอก วุฒิการศึกษาทางธรรม นักธรรมเอก ตำแหน่งการปกครองคณะสงฆ์ เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบลบ้านดง

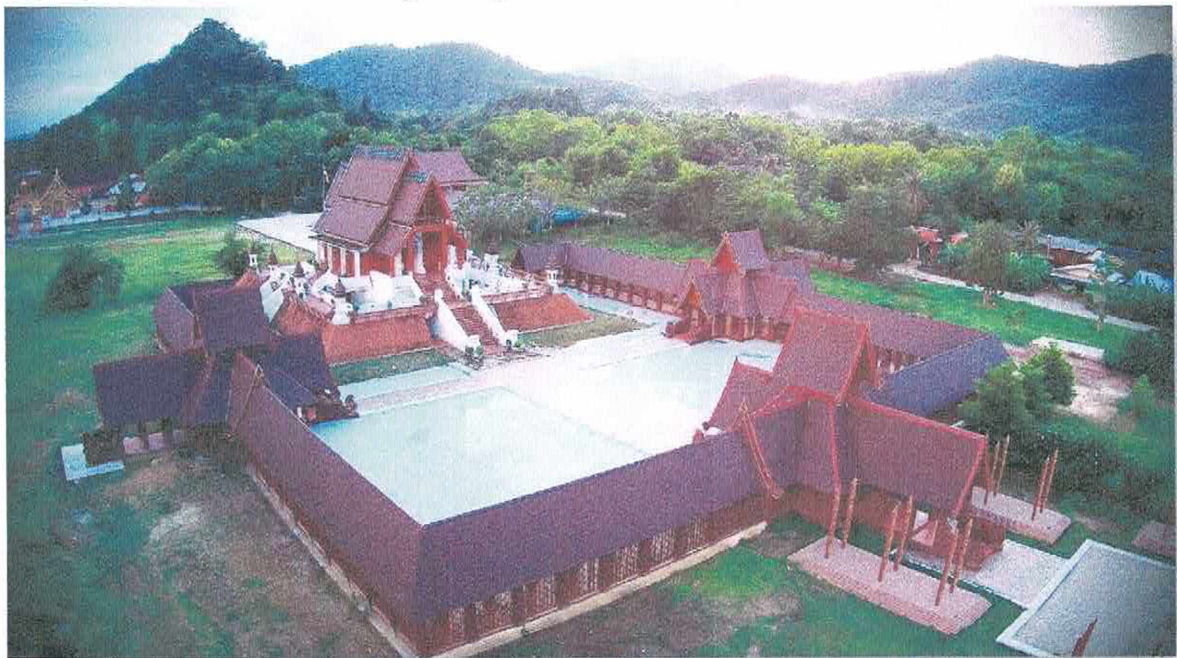
๓. วัดเมาะหลวง

วัดเมาะหลวง เดิมตั้งอยู่เลขที่ ๓๕๒ บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ ๔ ต.บ้านดง อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง วัดเมาะหลวง สร้างประมาณ ปี พ.ศ. ๑๒๕๗ โดยชาวบ้านเมาะหลวงและเชลยศึกจากพม่า เมื่อคราวเมืองลำปางตกอยู่ในการปกครองของละโว้ (สุโขทัย) ได้มีการรื้อวิหารหลังเก่าแล้วก่อสร้างใหม่ขึ้นมาแบบทรงศิลปะล้านนา และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ ๖ ก.ค.๒๔๙๒ หลังจากนั้น ด้วยผลกระทบจากการก่อสร้างโรงไฟฟ้าลิกไนต์ให้เวนคืนที่ดินพื้นที่บริเวณที่ตั้งเมาะหลวงเดิม รวมทั้งศูนย์ราชการ วัด โรงเรียน โดย กพผ. เป็นผู้ดำเนินการและทางอำเภอโดยศึกษาธิการรับดูแลการขนย้ายมาที่อยู่อู่แห่งใหม่ ณ ปัจจุบันวัดเมาะหลวงตั้งอยู่เลขที่ ๓๕๒ หมู่ที่ ๘ ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง มีที่ดินทั้งสิ้น ๒ ไร่ ๑ งาน มีอาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถภายในมีจิตรกรรมฝาผนังภาพพุทธประวัติ ปุชนิยวัตร ภาพพระมาลัย ภาพรัชกาลที่ ๑-๙ พระพุทธรูปแบบพม่า พระพุทธรูปปางสดุ้งมาร พระพุทธรูปไมตรี พระพุทธรูปไม้แกะสลักและธรรมมาสน์ทรงปราสาทศิลปะล้านนาไทย

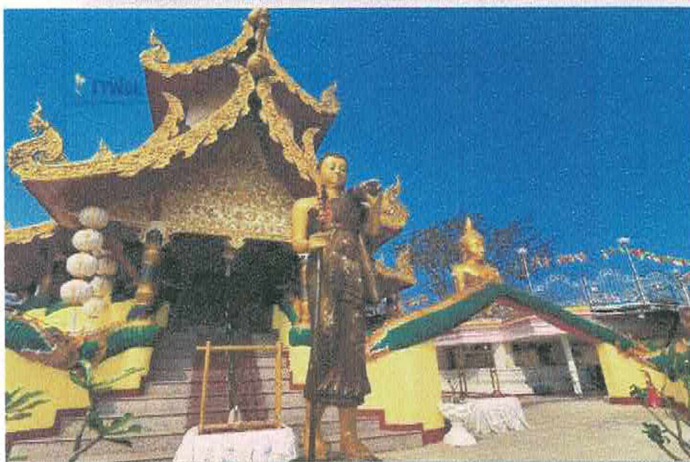
๔. ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่เมาะที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ๓ พระองค์

แม้จะมีการเคลื่อนย้ายอพยพชุมชนจากเมาะหลวงเดิมทางยังที่แห่งใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่ชาวเมาะหลวงก็ไม่ยอมให้ประวัติศาสตร์ของตนขาดหายไป พระพุทธรูป ๓ องค์ หรือ พระเจ้า ๓ องค์ สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่เคารพบูชาของชาวบ้านเมาะหลวงเก่า ประดิษฐานในวิหารหลวงวัดเมาะหลวง มีหลักฐานจารึกไว้ฐานพระพุทธรูปว่าก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยฝีมือสล่าเงี้ยว ศิลปะแนวล้านนาและศิลปะไทยใหญ่ หลังจากนั้น ๑๐ ปี ได้มีการสร้างองค์ที่ ๒ ขึ้นโดยสล่าล้านนา พุทธลักษณะล้านนาผสมศิลปะรัตนโกสินทร์ ส่วนองค์ที่ ๓ เป็นองค์ขนาดเล็ก สร้างโดยพ่อหนาเกษม เขมจารีย์ สล่าคนสำคัญของอำเภอแม่เมาะ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ และได้มีการย้ายพระพุทธรูปทั้ง ๓ องค์ มายังบริเวณหน้าวัดเมาะหลวง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เนื่องจากน้ำท่วมหลังจากการถมพื้นที่ดินเพื่อสร้างโรงไฟฟ้าและพื้นที่ตามโครงการของ กฟผ. ทั้งนี้ในขณะนั้นทางอำเภอแม่เมาะ ได้ของบประมาณจาก อบจ.ลำปางดำเนินการก่อสร้างศูนย์วัฒนธรรมเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูป ๓ องค์ เพื่อเป็นที่เคารพสักการะและเป็นสถานที่จัดงานรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้อาวุโส และถวายน้ำรดน้ำพระเจ้าทั้ง ๓ องค์ โดยกำหนดพิธีดังกล่าวขึ้นเมื่อ ๒๑ เม.ย. ๒๕๕๕ และเมื่อปี ๒๕๕๘ เทศบาลตำบลแม่เมาะ ได้มีการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่เมาะ หลังใหม่ขึ้น เนื่องจากหลังเก่าชำรุดทรุดโทรมไปมาก จึงได้ของบประมาณจากเทศบาลตำบลแม่เมาะจำนวน ๑๐ ล้านบาท โดยมีต้นแบบการก่อสร้างคล้ายคลึงกับหอคำหลวงของจังหวัดเชียงใหม่คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ พร้อมกับอัญเชิญพระพุทธรูป ๓ พระองค์ประดิษฐาน ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งใหม่นี้ด้วย

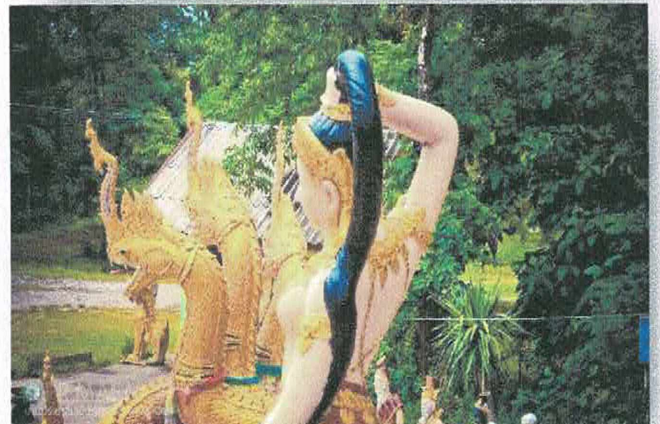
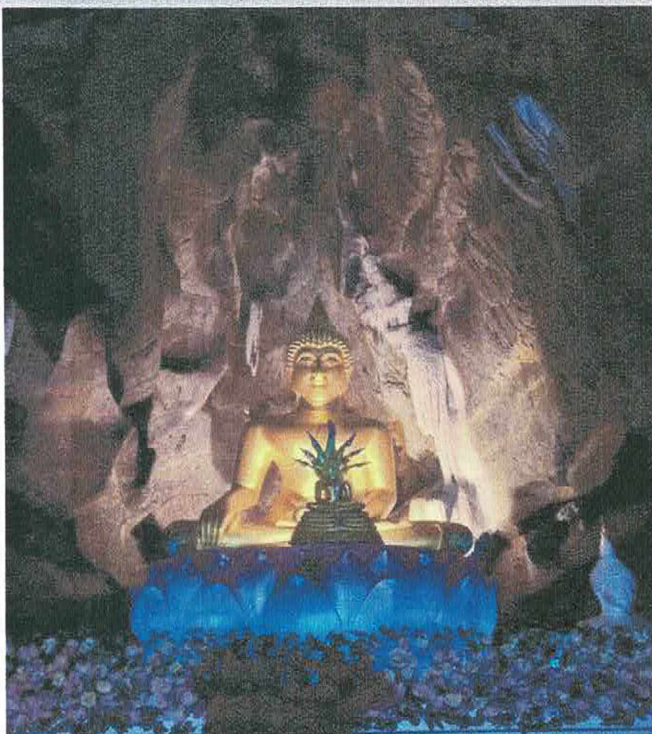
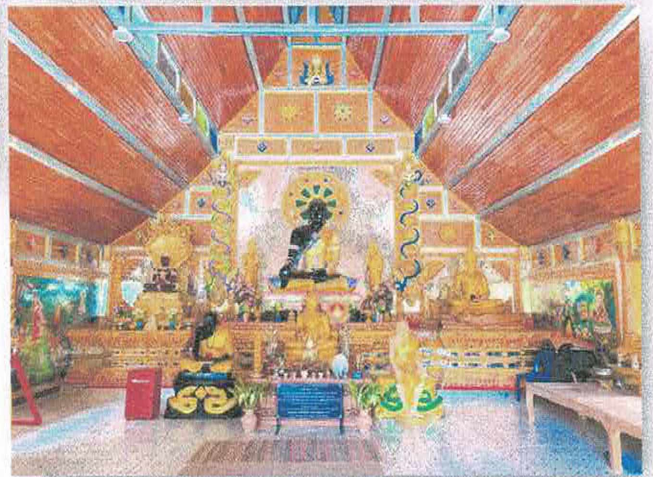
๕ วัดรัตนคูหา (ถ้ำผากล้วย)

ก่อตั้งประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยหลวงปู่เสมอ นิมมโล พร และหลวงพ่อดำภา โชติโก ทั้ง ๒ องค์ได้จำพรรษาอยู่ ณ ถ้ำอินเนรมิตได้มาพบสถานที่สวยแก่การเจริญภาวนา เพื่อเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่เมาะ จึงได้มีการขออนุญาต หลวงปู่พวง ฆรมุตโต เจ้าอาวาสวัดถ้ำอินเนรมิต มาตั้งสำนักสงฆ์ในที่แห่งใหม่ที่มีชื่อว่า “ที่พัทสงฆ์รัตนคูหาถ้ำผากล้วย” ก่อสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยพระอาจารย์สุพจน์ สุวโต เจ้าอาวาสในปัจจุบัน (หลวงพ่อก๊วย) ร่วมกับคณะศรัทธาชุมชนเมาะหลวงได้ร่วมกันขออนุญาตสร้างวัด และได้ก่อสร้างเสนาสนะ กุฎิสงฆ์ กุฏิพระเถระ กุฏิปฏิบัติธรรม ศาลาโรงครัว โรงฉันน้ำปานะ ลานปฏิบัติธรรม ฯลฯ ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่ ๑๔ ไร่ ๓ งาน ๕๙ ๘๘๗ ตารางวา เมื่อวันที่ ๑ ก.ย. ๒๕๕๕ และได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนา เมื่อวันที่ ๒๐ มิ.ย. ๒๕๕๖ สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต มีนามว่า “วัดรัตนคูหา” โดยผู้ที่มาปฏิบัติธรรม ณ สำนักสงฆ์นี้ จะต้องมีวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ต้องฉันในบาตรเพียงมือเดียว ส้ารวมกาย วาจา ใจ มีปกติในการปฏิบัติธรรม และปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุ มรรคผล นิพพาน

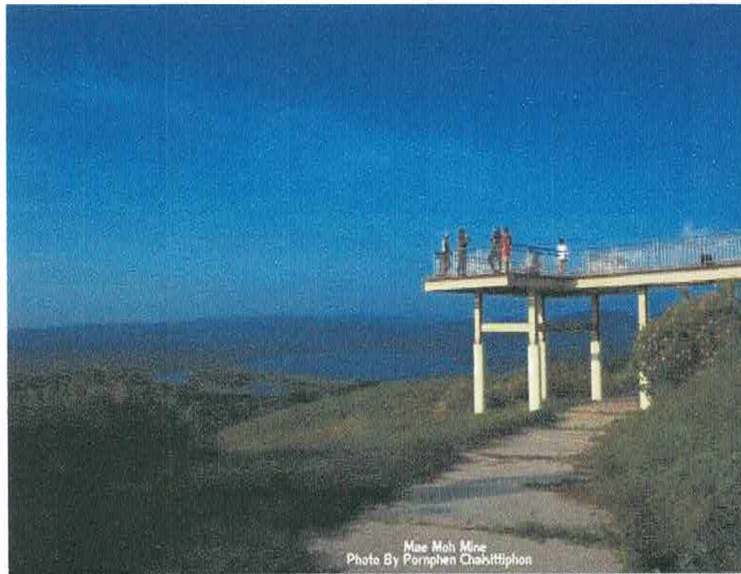
๖. ถ้ำดอยน้อย

ถ้ำดอยน้อย อยู่บริเวณหลังศาลหลักเมืองอำเภอแม่เมาะ หมู่ที่ ๘ บ้านเมาะหลวง ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง พื้นที่ประมาณ ๕ ไร่ หลังจากการมีการอพยพของชาวบ้านมาอยู่ ณ พื้นที่ในปัจจุบัน สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ ต่อมาทางอำเภอได้มีการก่อสร้างค่ายลูกเสือ บริเวณถ้ำดอยน้อยมีต้นไม้หลายอย่าง ทางเข้าถ้ำค่อนข้างแคบแต่ผู้คนก็สามารถเข้าไปในถ้ำได้ บริเวณภายในถ้ำกว้างมาก มีทางเดินได้สองทางทั้งด้านทิศใต้และทางทิศเหนือ มีคนเล่าว่าประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีพระสงฆ์ ๑ รูป เณร ๑ รูป มาจำพรรษาแต่ก็อยู่ได้ไม่นานก็หนีไปโดยไม่ทราบถึงสาเหตุ ต่อมาได้มีสองพ่อลูกมีคนเข้าไปเอามูลของค้างคาวที่อาศัยบริเวณในถ้ำและได้บอกต่อว่าบริเวณแห่งนี้มีถ้ำ บริเวณนอกถ้ำทิศเหนือมีสระน้ำ ส่วนทิศใต้มีศาลหลักเมือง ศาลาแดง หอประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เมาะ และโรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ จากการประชุมของกำนันและสภา อบต.แม่เมาะ ได้มีมติในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของตำบลแม่เมาะ โดยเริ่มจากการติดไฟแสงสว่างภายในถ้ำ เพราะภายในถ้ำมืดมาก และจำมีการแผ้วถางหญ้าบริเวณนอกถ้ำให้มีความสะอาด จนปัจจุบันได้มีการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอแม่เมาะต่อไป

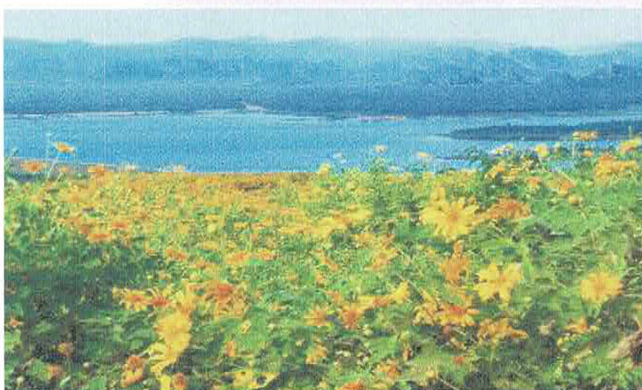
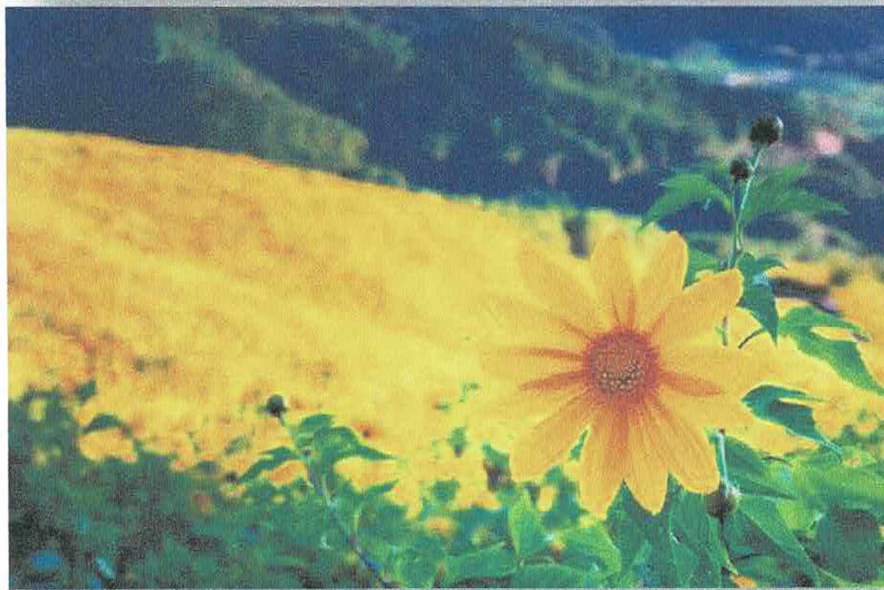
๘ เหมืองลิกไนต์ กฟผ.แม่เมาะ

เป็นแหล่งถ่านหินลิกไนต์ซึ่งค้นพบเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๕ มีปริมาณถึง ๖๓๐ ล้านตัน และมีอายุประมาณ ๕๐ ล้านปี พื้นที่เหมืองทั้งหมด ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ สามารถใช้ได้อีกประมาณ ๕๐ ปี มีการสร้างโรงไฟฟ้า ที่ใช้ถ่านหินชนิดนี้ เป็นเชื้อเพลิงตั้งอยู่หลายโรง เครื่องกำเนิดไฟฟ้ามากถึง ๓๓ เครื่อง ถ่านหินลิกไนต์จากเหมืองแม่เมาะถูกนำมา แปรเปลี่ยนเป็น พลังงานไฟฟ้า ส่งไปใช้งานทั่วทุกภาคของประเทศ สำหรับ กฟผ. ได้จัดทำจุดชมวิวสำหรับ นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นสวนหย่อมตกแต่ง ปูลูกไม้ประดับต่าง ๆ ความสวยงาม ของพันธุ์ไม้ ศาลาชมวิว จุดชมวิว ชมการระเบิดของลิกไนต์ และสามารถ มองเห็นการทำงานของ รถขุดตักแร่ รถขนถ่านหินลิกไนต์ผ่านสายพาน เข้าสู่เครื่องจักรซึ่งอยู่ห่างออกไปเบื้องล่าง มีบ้านพักรับรองของ กฟผ. สนามกอล์ฟ และสโมสร สามารถเช่ารถสอง แถวซึ่งจอดอยู่ บริเวณ ตลาดบริบูรณ์ในตัวเมืองลำปาง ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ ๓๐ นาที

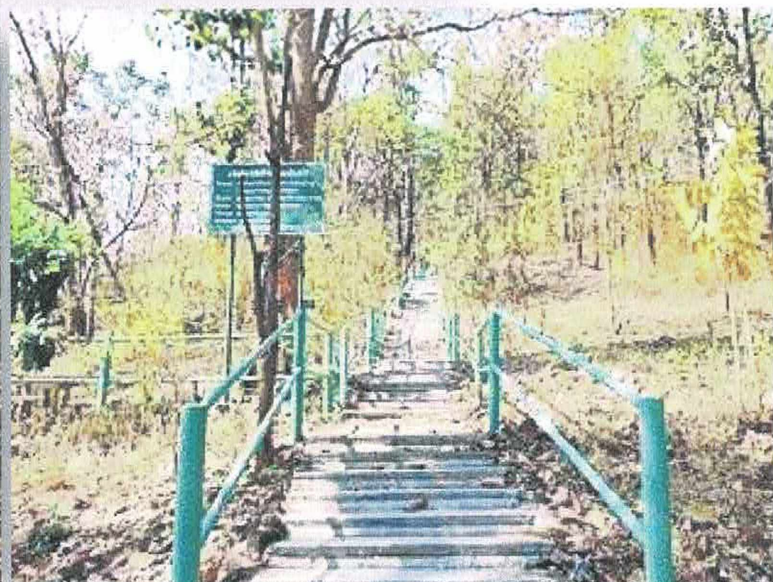
๙ ฟุ้งบัวตอง

อยู่บนบริเวณที่ทั้งดินด้านตะวันออกของบ่อเหมือง พื้นที่กว่า ๕๐๐ ไร่ เกิดจากการนำดินในบ่อเหมือง มาทำเป็นภูเขาเทียมสูงจากระดับพื้นดินปกติ ๒๐๐ เมตร ดอกบัวตอง จะบานสะพรั่ง เหลืองอร่ามสวยงาม สะดุดตา ช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงกลางเดือนธันวาคมของทุกปีและเป็นจุดชมวิว ทิวทัศน์ ที่มีความสูงอยู่ในระดับเทียบเท่าปล่องโรงไฟฟ้าแม่เมาะ สถานที่ชม ทิวทัศน์บริเวณรอบ ๆ กฟผ.แม่เมาะ และอำเภอแม่เมาะ อีกด้วย ในเวลาช่วงเช้าของฤดูหนาวจะมองเห็นทะเลหมอกปกคลุม ไปทั่วบริเวณ ซึ่งเป็นภาพที่ตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

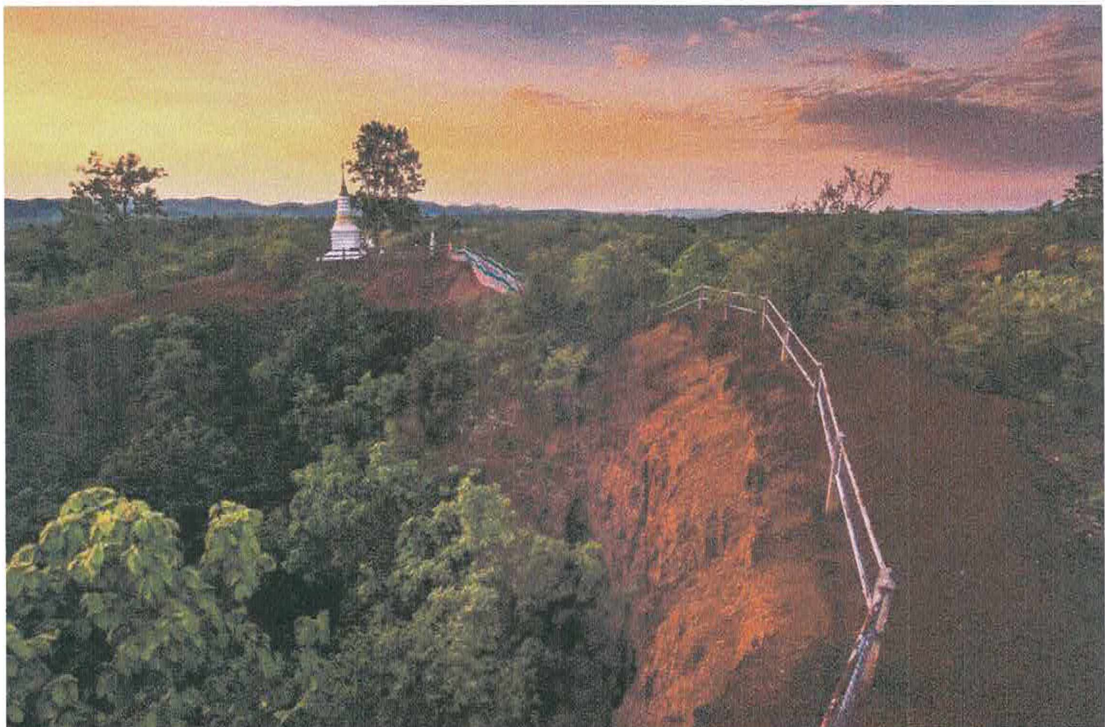
๑๐. ภูเขาไฟจำป่าแดด

ไฟจำป่าแดดเป็นภูเขาไฟที่หมดสภาพ (domant) ภูเขาไฟที่ดับสนิทไม่มีการระเบิด อีกแล้ว มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ๖๓๐ เมตรปากปล่องด้านเหนือกว้าง ๑๕๐ เมตร สูงเหนือพื้นที่รอบ ๆ ราว ๑๖๐ เมตรมีต้นไม้ยืนต้นหลายชนิด ร่องดินที่เป็นทางเดินของลาวา การเดินทางใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาทีที่จะถึงบริเวณปากปล่องภูเขาไฟ ถ้าไปยืนบริเวณขอบของภูเขาไฟจะเห็นปากปล่องกว้างมากเป็นเนินเขาต่อกันมองตรงออกมาจะเห็นรถวิ่งบนถนนสายลำปาง – แม่เมาะ มองลงมาข้างล่างจะเห็นต้นไม้สีเขียวเป็นหย่อม มีน้ำขังเป็นที ๆ มีดอกไม้ป่าสีขาวสวยงามมากภูเขาไฟมีลักษณะพิเศษตรงที่มีการระเบิดเป็นรูปดวงจันทร์เต็มดวงและครึ่งเสี้ยวคาบเกี่ยวกัน หลักฐานที่เป็นข้อมูลยืนยันว่าสถานที่นี้เป็นซากภูเขาไฟ ได้มาจากข้อมูลที่ ดร.เปียร์ ซอเรนเซน ผอ.สถาบันสแกนดิเนเวียได้ทำการสำรวจและค้นคว้าร่องรอยก่อนประวัติศาสตร์วิวัฒนาการของมนุษย์ลุ่มน้ำแม่เมาะ และศึกษาปรากฏการณ์ทางธรณีซากชีวิตดึกดำบรรพ์ที่ขุดพบในเขตเหมืองลิกันด์ พบว่าช่วงคดอยผาเกด เขตติดต่อจังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ เคยเป็นแหล่งต้นน้ำที่ไหลรวมกับแม่น้ำจางแต่ถูกลาวาจากภูเขาไฟพ่นไปทับถมร่องน้ำ จนสายน้ำดังกล่าวเปลี่ยนทิศทางไหลไปรวมกับแม่น้ำยมทั้งหมด จึงได้แกะรอยต้นของลาวาดังกล่าว จนมาพบภูเขาไฟซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากภาพถ่ายทางอากาศในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งไปไม้จะร่ว่งสามารถเห็นซากภูเขาไฟได้ชัดเจนมาก

๑๑. แผ่นดินหวัดและพระธาตุแก้วสามสี (ขุอุปคำ)

แผ่นดินหวัด บ้านปางชัยหมู่ที่ ๕ ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง แผ่นดินหวัดหมายความถึงภูมิประเทศที่ถูกทางน้ำหรือสายน้ำกัดเซาะเป็นร่องลึกหรือกัดเซาะจนเป็นหน้าผาชัน ทำให้แผ่นดินแยกหรือขาดออกจากกันจึงเรียกกันว่า "แผ่นดินหวัด" การกัดเซาะของน้ำตามพื้นที่ซึ่งเป็นหินชนิดต่าง ๆ ไม่สม่ำเสมอเท่ากันทำให้เกิดแ่งหินรูปทรงแปลกๆ เช่นเป็นแท่งคล้ายพระธาตุเจดีย์บ้าง คล้ายรูปสัตว์บ้าง จึงทำให้ขนานนามภูมิลักษณะพื้นที่ส่วนนั้นเป็น "สันหมูแม่ต้อง" เพราะมีรูปลักษณะคล้ายสุกรหมอนอยู่ แต่ก็มีพื้นที่ที่คาดว่าไม่ถูกน้ำกัดเซาะจะพบว่า มีก้อนกรวดจำนวนมากยึดติดกันแน่นทำให้กระแสน้ำกัดเซาะไม่ได้ เช่นแผ่นดินที่แข็งระดับต่างกัน จึงทำให้พื้นที่หลายแห่งไม่ถูกกัดเซาะจนหมด กลายเป็นแ่งหินยุ่ยและหินปูน เนื่องจากบริเวณแผ่นดินหวัดมีประชากรจำนวนหนึ่งที่อพยพมาจากเมืองอื่น เช่น จังหวัดแพร่จึงทำให้เกิดเรื่องเล่าว่ากัน ผู้คนที่อพยพได้นำดินแดงที่แพงเมืองมีมาโรยไว้ที่บริเวณแผ่นดินหวัด ทำให้มีดินแดงอยู่เป็นพื้นดินชั้นบน ซึ่งมีใช้เป็นลาวาจากภูเขาไฟ นอกจากนี้กลุ่มผู้อพยพที่เป็นชาวไทยลาว ยังเชื่อว่ารูปทรงของของแ่งหินแ่งหนึ่งใกล้หน้าผามีลักษณะคล้ายพระธาตุ ทำให้เชื่อว่าการสร้างพระธาตุไว้นานแล้ว ในเวลาต่อมาพระธาตุได้พังทลายเพราะกระแสน้ำเซาะเหลือเพียงต้นไม้ใหญ่จึงทำให้เชื่อว่าการทำบุญบูชาพระธาตุ และการจุดบั้งไฟเพื่อขอฝนให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ก่อนเข้าฤดูฝน โดยได้มีการกำหนดพิธีทำบุญสงกรานต์พระธาตุขุอุปคำ ในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เหนือ อยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ของทุกปี โดยในช่วงนั้น ได้มีท่านครูบาแก้วเมือง ได้มาจำพรรษาอยู่ที่วัดบ้านปางชัย และได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส ได้เล็งเห็นจุดเด่นสำคัญของหมู่บ้าน คือ แผ่นดินหวัด ซึ่งบริเวณเนินแผ่นดินหวัด จะเป็นเนินดินมีลักษณะคล้ายสุกรนออยู่ ชาวบ้านจึงเรียกเป็นภาษาพื้นเมืองว่า "สันหมูแม่ต้อง" สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันห่างจากหมู่บ้านออกไปประมาณ ๕๐๐ เมตร โดยในวันนี้พระสงฆ์และชาวบ้าน จะไปรวมตัวกันที่บริเวณแผ่นดินหวัดเพื่อทำพิธีทางศาสนาในช่วงเช้า คือ พิธีทำบุญตักบาตร ฟังธรรมเทศนา ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับ กิจกรรมจุดบั้งไฟขึ้นฟ้าส่วนช่วงบ่ายเป็นกิจกรรมการเล่น เช่น การร่ายวงโยนยุคของชาวบ้านการชกมวยไทย

ส่วนที่ ๓
สถานที่สำคัญในท้องถิ่น

1. แหล่งท่องเที่ยวตำบลแม่เมาะ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่/ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์
1	สวนเฉลิมพระเกียรติฯ พุ่มดอกบัวตอง	ด้านธรรมชาติ	สวนเฉลิมพระเกียรติฯ กฟผ.แม่เมาะ	
2	สวนพฤกษชาติ (ศาลาชมวิว) สไลด์เดอร์แม่เมาะ	ด้านนันทนาการ	กฟผ.แม่เมาะ	054-252730-1
3	ภูเขาไฟจำป่าแดด	ด้านธรรมชาติ ธรณีวิทยา	บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ 8 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	
4	แผ่นดินหวัด	ด้านธรรมชาติ ธรณีวิทยา	บ้านปงชัย หมู่ที่ 5 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	
5	โรงไฟฟ้าแม่เมาะ	ด้านธรรมชาติและ ประวัติศาสตร์	กฟผ.แม่เมาะ	054-253862
6	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่เมาะ (หอคำหลวง) ที่ประดิษฐานพระพุทธรเจ้า 3 องค์	ด้านประวัติศาสตร์	บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ 8 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	
7	วัดรัตนคูหา (ถ้ำผากล้วย)	ประวัติศาสตร์และด้าน ศาสนา	บ้านม่อนทุ่งกล้วย หมู่ที่ 8 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	

2. รายชื่อร้านอาหาร

ลำดับ	ชื่อร้านอาหาร	ประเภทอาหารที่ จำหน่าย	ที่อยู่ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์
1	ร้านแกงแค	อาหารเหนือ อาหาร พื้นเมือง	บ้านห้วยคิง หมู่ที่ 6 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	089-8380134
2	ร้านครัวเงาไม้	อาหารเหนือ อาหารทั่วไป	บ้านห้วยคิง หมู่ที่ 6 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	089-8732794
3	ร้านแตงโม	อาหารทั่วไป	บ้านเวียงสวรรค์ หมู่ที่ 9 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ. ลำปาง	054-330308
4	ร้านเขมิกา	อาหารทั่วไป	บ้านเมาะหลวง หมู่ที่ 8 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	085-7063674
5	ร้านสาละวิน	อาหารทั่วไป	บ้านนาแถมพัฒนา หมู่ที่ 11 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ. ลำปาง	083-4722081
6	คลับเฮาส์ กฟผ.แม่เมาะ	อาหารทั่วไป	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กฟผ.แม่เมาะ	080-7934482
7	ร้านมุ่มสบาย	อาหารทั่วไป	บ้านนาแถมพัฒนา หมู่ที่ 11 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ. ลำปาง	

3. รายชื่อที่พัก

ลำดับ	ชื่อสถานที่พัก	ประเภทที่พัก	ที่อยู่ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์
1	บ้านชัยพฤกษ์	โรงแรม	กฟผ.แม่เมาะ	054-254993
2	โฮมสเตย์บ้านเมะหลวง	โฮมสเตย์	บ้านเมะหลวง หมู่ที่ 8 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	087-1740651
3	ศูนย์การเรียนรู้บ้านใหม่นาแวม	บ้านพัก	บ้านใหม่นาแวม หมู่ที่ 7 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	089-7006715
4	บางรักรีสอร์ท	รีสอร์ท ห้องเช่า	บ้านเมะหลวง หมู่ที่ 8 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	085-7233735
5	อินทนิลเฮาส์	หอพัก ห้องเช่า	บ้านใหม่มงคล หมู่ที่ 10 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	086-7285320
6	อู่แก้วรีสอร์ท	รีสอร์ท	บ้านห้วยรากไม้ หมู่ที่ 2 ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	084-1759894

รายละเอียดโครงการพัฒนา
แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) แกะไข ครั้งที่ 1/2566
เทศบาลตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

- ก. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 20 ปี
ข. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมวดหมยที่ 2 ไทยเป็นจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
ค. Sustainable Developmenty Goals : SDGs เป้าหมายที่ 8 / เป้าประสงค์ 3
ง. ยุทธศาสตร์จังหวัดลำปางที่ 2 ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจจังหวัด
จ. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดลำปางที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจ
ยุทธศาสตร์เทศบาลตำบลแม่เมาะ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาด้านการศึกษา การกีฬา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว
กลยุทธ์ 5.4 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

1 แผนงานศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณ					ตัวชี้วัด (KPI)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงาน รับผิดชอบหลัก
				2566 (บาท)	2567 (บาท)	2568 (บาท)	2569 (บาท)	2570 (บาท)			
1	โครงการ "ปั่นกับพี่ เกี่ยวกับน้อง" Maemoh Touring Bike	เพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวผ่านการปั่นจักรยานเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอแม่เมาะและพื้นที่ใกล้เคียง	1. ชมรมจักรยานในพื้นที่อำเภอแม่เมาะและจังหวัดลำปาง 2. นักปั่นจักรยานจากต่างจังหวัด	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	นักปั่นจักรยานที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับดี	สร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวของอำเภอแม่เมาะและพื้นที่ใกล้เคียง 2. ส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. ส่งเสริมการออกกำลังกายโดยใช้จักรยาน	สำนักปลัด (งานส่งเสริมการท่องเที่ยว)

เดิม ปรากฏในแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2566-2570 เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2565 หน้าที่ 92 ลำดับที่ 11

ง. ยุทธศาสตร์จังหวัดลำปางที่ 2 ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจจังหวัด

จ. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดลำปางที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์เทศบาลตำบลแม่เมาะ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาด้านการศึกษา การกีฬา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ 5.4 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

1 แผนงานศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณ					ตัวชี้วัด (KPI)	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ	หน่วยงาน รับผิดชอบหลัก
				2566 (บาท)	2567 (บาท)	2568 (บาท)	2569 (บาท)	2570 (บาท)			
2	โครงการ "สืบสานนา พาอ้าว แม่เมาะ"	เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจใน ชุมชนสร้างรายได้ให้กับคน ในพื้นที่จากกิจกรรมด้าน การท่องเที่ยว	1. การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว 2. การจัดบูทกิจกรรม 3. การประกวดกิจกรรม ต่างๆ	350,000	350,000	350,000	350,000	350,000	นักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วมงานมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับดี	นักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สัมผัสวิถีชีวิตคนพื้นเมืองล้านนาแม่เมาะ 2. สร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นในอำเภอแม่เมาะ	สำนักปลัด (งานส่งเสริม การท่องเที่ยว)
3	โครงการ "ท่องเที่ยวแผ่นดิน หวัดและพระธาตุแก้วสามสี (ขลุ่ยคำ) (เปลี่ยนแปลงชื่อโครงการ) (เดิม) โครงการ "ท่องเที่ยวแผ่นดิน หวัด และสงฆ์พระธาตุขลุ่ยคำ"	1. เพื่อประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักของ นักท่องเที่ยว 2. ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการส่งเสริมอาชีพและ เพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน	1. การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว 2. การจัดบูทกิจกรรม 3. การประกวดกิจกรรม ต่างๆ	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	ประชาชนและผู้เข้าร่วมงานร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อโครงการ	แหล่งท่องเที่ยวได้รับการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก	สำนักปลัด (งานส่งเสริม การท่องเที่ยว)

เดิม ปรากฏในแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2566-2570 เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2565 หน้าที่ 93 ลำดับที่ 12,13

งานส่งเสริมการท่องเที่ยว
ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลตำบลแม่มาะ

แผนการส่งเสริม
ด้านการท่องเที่ยว
ประจำปี 2566 - 2570

054 -340104 ต่อ 135

www.tasaban-maemoh.go.th

390 Moo.11 T.Maemoh Lampang